

CARILLON.

Periodieke uitgave van Insula Dei Huize Kohlmann Pasen 2022

Foto: Henny de Männink

inhoud

PaasCarillon 2022

Vierentwintigste jaargang nummer 1

2 CARILLON.

ACTUEEL

- 3 **Voorwoord** Henny de Mönnink
- 4 **Bericht van André Harinck**
- 22 **Pasen**, Marjolijn Wannet, geestelijk verzorger
- 30 **Nieuws Cliëntenraad**
- 54 **Ons Landgoed Rennen Enk**

MENSEN

- 5 **TOEN en NU** Ellie Witjes-Wouters
- 6 **Uit den Ouden Doos**
- 7 **hetMOMENT** Muziek Sessie Herman Barink
- 8 **Lente dans** Claartje
- 14 **Interview met Piet van der Kolk**
- 31 **Mijn huisdier Jippie** van Betsy Blaauw
- 32 **Pesach 2022** John M.Kellerman
- 42 **Interview met Marjolijn Wannet**
- 38 **Mijn Canadese oom** Henny de Mönnink
- 44 **Het Laatste Woord** Wim Combé
- 48 **Interview met André Harinck**
- 60 **De derde generatie** Bernadette de Wit
- 62 **100 jaar geleden**

VERHALEN

- 10 **EVI en Indy deel 18** Catharina van Ommen
- 24 **Pasen in Oertijd** Harry Wibier
- 43 **Lente in park Klarenbeek** R. ten Barge
- 50 **De Hindoe Moerti** Frans Baartmans MHM
- 58 **Dorpsmuziek** Th. F. Bluemer

COLUMNS 20,36,40,56

- 28 **Vierjaargetijden** gezien door Ad Jansen

ACTIVITEITEN

- 42 **Bericht van Marga**
- 27 **Arnhem Bingo Sponsors**

VoorWoord

Lieve mensen,

Uiteraard besteden wij in dit PaasCarillon veel aandacht aan Pasen.

J.M. Kellerman heeft vanuit zijn Joodse achtergrond en verhaal geschreven over Pesach in het jaar 5782.

Marjolijn Wannet, onze nieuwe geestelijk verzorger schreef een paasoverweging en Harry Wibier, historicus en beeldend kunstenaar te Vorden vertelt ons iets over Pasen van voor het jaar nul. Onze vaste columnist en nieuw redactielid Annet van Zeijst haalt in haar column de oorlog in Oekraïne aan. De titel: Vredesduif.

De Vredesengel van Oosterbeek komt aan de orde in het interview met Piet van der Kolk van Huize Kohlmann. Hij is 101 jaar en hoopt in juni 102 te worden. Piet leverde het gedicht bij deze Vredesengel. Onze Wim Combé, die deel uitmaakte van de redactie, is afgelopen 24 februari met pensioen gegaan. Hij schrijft hierover in Het Laatste Woord.

Ons redactielid en columnist Claartje neemt ons mee naar Alhambra, Granada. Willem Wilbrink stelde 15 jaar geleden een Indonesisch alfabet op rijm samen voor zijn collega Indië veteranen. Ook hebben we een kort interview met onze nieuwe woonzorgmanager André Harinck. Met deze korte greep uit de vele verhalen van dit PaasCarillon hopen we u enkele aangename leesuren te kunnen bezorgen.

Rest ons om u een Zalig Pasen te wensen.
Een Pasen met hopelijk ook nog mooi en aangenaam weer.

Namens de redactie:
Henny de Mönnink,
Hoofredacteur.

M. 06 53147664
info@hennydemonnink.nl

Portret Henny: Raymond ten Barge

Bericht van André

Op het moment dat ik dit schrijf heeft het net flink gesneeuwd in Nederland. De natuur blijft wonderlijk, zo komen de knoppen in de bomen, zijn vogels een nest aan het bouwen en zo komt daar een rem op door een koudegolf. De natuur is soms grillig maar tegelijkertijd ook flexibel met een enorm aanpassingsvermogen.

Wij, de mens zijn ook onderdeel van de natuur, en passen ons aan aan veranderende (weers) omstandigheden. De bereidheid tot aanpassen wordt in dit geval ingegeven door het weer. In andere situaties van mens tot mens merk je dat de mens ook zeker bereid is om zich flexibel op te stellen. De echtheid van wie je bent is dan vaak de sleutel tot de ontmoeting bij ander.

Ik wens een ieder veel echte ontmoetingen toe.

*André Harinck,
Woonzorgmanager IDHK*

Foto's Henny de Mönnink

TOEN
en
NU

Ellie Witjes-Wouters
1930, Huissen

TOEN

NU

Uit den Ouden Doos

Hooggeëerd koninklijk bezoek 1951

HetMoment

Waar? Bij Huize Kohlmann
Wat? Muziek sessie door Herman Barink
Wanneer? Woensdag 26 januari om 15.03 u.

LENTE DANS

Wil je met me dansen
In het groene gras
Met madeliefjes fijn
En stralen zonneshijn
Wil je met me dansen
't Hoeft niet in de pas
Of fladderen in het water
Onder luid gesnater
Je snapt vast wel
Wat ik bedoel
Het is dat
Lente dans gevoel

Claartje

Foto: Anne Winkler

EVI deel18 en INDY

Standaardvraag die Evi altijd stelde in onze videogesprekken was:

“Oma, hoe is het met Indy?” Die vraag werd nooit overgeslagen. Het ontroerde me hoe ze altijd met mijn kat bezig was. Haar toewijding en doorzettingsvermogen om vriendjes te worden met het beestje zijn uitzonderlijk te noemen. Want mijn kat (die oorspronkelijk van Ben was en op tweejarige leeftijd bij mij kwam wonen en leven) was geen gemakkelijke om bevriend mee te raken. Ze had haar nukken, kon zich nuffig gedragen en vaker kon je haar krijgen als iets haar niet beviel. Evi heeft menige krab opgelopen of een korte beet in haar kinderhand. Nooit schrok ze daarvoor terug, liet zich door mij leiden in toenadering zoeken, aaien, piepkleine balletjes van rauw gehakt geven als dat op het menu stond. Als ze haar ging aaien en de kat maakte een geluidje, vroeg Evi:

“Wat zegt ze, oma? Betekent dat aardig, of boos?”

Naar gelang de toon en de lengte van het katten-geluid kon ik haar coachen.

Evi's grootste prestatie is ongetwijfeld dat ze de kat uiteindelijk kon optillen en ronddragen. Indy liet het gebeuren, onderging het niet eens lijdzaam. Ze had zich overgegeven aan de toenaderingen van dat kleine menskind.

Ik heb diverse dierbare filmpjes van haar, in de weer met de kat.

Zes weken geleden werd de kat plotseling ziek. Ze had naar bleek een maag/darminfectie die haar heftig aanpakte. Zes dagen heb ik alles wat in mijn vermogen lag gedaan om haar erdoorheen te helpen. In tegenstelling tot honden, kunnen katten langere tijd zonder drinken maar niet lang zonder eten. Hun organen raken aangetast en dan is het gebeurd.

Vijf dagen lang prakte ik haar eten, wreef het door een heel kleine zeef, vulde een flacon van

20 ml. en gaf haar, onder dwang, iedere dag om de drie uur een hoeveelheid. Met kleine scheutjes aan de zijkant van haar bekje waardoor ze het wel door moest slikken. Nu had ik dit soms al eerder gedaan en mijn verworven handigheid kwam me goed van pas. En haar ook. Lijdzaam onderging ze de ‘behandeling’ waarna ze zich weer in haar mandje terugtrok. Vrijwel dagelijks had ik telefonisch contact met mijn dierenarts die me sterkte in mijn aanpak.

“Ik ben trots op je,” zei hij, “je doet het goed en ga vooral zo door.” Er bestaat geen medicijn tegen deze infectievorm; het had dus ook geen zin om met haar te gaan zeulen naar Velp voor controle. Als de kat na een voeding alles er weer uitbraakte was ik in zak en as. Dat gebeurde niet vaak en ik meende daardoor dat het de goede kant uitging. In die mening werd ik gesterkt op de vijfde dag. Ik zette Indy 's ochtends buiten en het scheen of ze weer wat belangstelling kreeg voor haar omgeving. Ik zag aan het richten van haar oren dat ze de zang van de vogels waarnam. Ook het lopen, hoewel nog zwaaiend, ging haar wat beter af. In haar poep zag ik alweer wat keutelvorming.

Voor het mandje waarin ze zich steeds weer nestelde had ik een klein elektrisch kussentje gekocht dat ik onder het mandje had geschoven, want zichzelf warm houden ging in die korte ziekteperiode niet best. 's Avonds was haar favoriete plek op een plat kussen bijna recht voor de houtkachel. Totdat ze het te warm kreeg en er naast ging liggen op de houten vloer.

Die vijf dagen had ik dag- en nachtdienst. Bij het minste gerucht sprong ik uit bed om naar haar te kijken, haar te troosten met aaien en lieve woordjes. Of haar naar buiten te helpen want het kattenluikje leek een te grote hindernis te worden.

Het regende in die periode zeer geregeld en in de derde nacht werd ik wakker van haar kla-

gende mauwen. Ik pakte haar voorzichtig op en zette haar buiten – het was net droog. Meer dan hondsmoe als ik was ging ik terug in bed en viel direct in slaap. Totdat ik, een moment later, gewekt werd door een onrustig gevoel. Waar is de kat? Ik heb het luikje niet horen kleppen. Ik schoot uit bed, deed mijn vest aan, trok de capuchon over mijn hoofd en gewapend met zaklamp maakte ik een rondje om het huis in stromende regen die inmiddels weer viel. Roepen en roepen.. het hielp niet. Die is weggeslopen om dood te gaan, dacht ik. Of ligt ze in haar ‘tent’.. de hoes over de tuinmeubels? Op het bankje daaronder lag ze op een kussen. Het kostte me moeite om haar daaronder vandaan te krijgen.

’s Ochtends op de zesde dag was ze zozeer verzwakt dat ik haar moest lokken naar haar plasplaatsje, onder de rododendron. Daar bleef ze liggen, plat op haar buik.

En ik wist..

Ik wist dat het moment van besluiten was aangebroken.. Het onvermijdelijke besluit dat gekoppeld is aan het hebben van een huisdier. Staan op haar pootjes ging niet meer, haar optillen was geen optie vanwege de pijn die ik haar zou bezorgen. Ik rende naar binnen, pakte het kussen waar ze altijd op lag voor de kachel en nam dat mee met een plankje, als drager. Voor haar neus legde ik het plankje met het kussen erop. Ik trommelde op het kussen en zei steeds: “Kom maar op je kussentje, kom maar; vrouwtje zal je helpen.” Het lukte, en zo droeg ik haar naar binnen en posteerde haar voor de kachel die ik al had branden. Het telefoontje naar de dierenarts was geen moeilijke stap. Daarna heb ik steeds bij haar gezeten, haar geaaid en tegen haar gepraat. Zachtjes kriebelen onder de kin beviel wel, te oordelen naar het spinnende geluid, hoewel dat wat haperend klonk.

Aan de half geopende ogen kon ik zien dat ze aan ’t vertrekken was. Zo nu en dan kwam er een mager mauwtje uit de keel. De tijd kroop. Ik kleepte mijzelf alsof ik uit zou gaan, stiftte mijn lippen en bracht mijn haar in model. Onderzoekend bekeek ik mezelf in de spiegel. Zo zie je eruit als je je bewust bent van iets groots. Ik maakte een selfie van mij en mijn kat. Belde met Ben om te zeggen dat de dierenarts tegen

drie uur zou komen.

Rond kwart voor vier stuurde ik Ben het bericht: Het is gebeurd.

Evi is net uit school en ze wil graag afscheid van Indy nemen, kan dat? stuurde hij terug. Ik ging videobellen en keek in het bezorgde smoeltje van Evi.

“Lief schatje van me, Indy is naar de kattenhemel,” zei ik.

“Oma.. heeft Indy nu geen pijn meer?”

“Nee.. gelukkig maar..”

“Mag ik haar zien?”

“Natuurlijk,” zei ik, “en ik zal je laten zien wat ik met Indy ga doen.”

Ik klemde mijn phone tussen mijn knieën met de camera naar de vloer gericht. Zo kon zij al mijn handelingen volgen. De naden van het vierkante vilten mandje had ik losgeknipt, vouwde ze over de kat heen en bond het geheel samen met allerlei gekleurde lintjes, maakte er een strik in en schoof er een felgekleurd kwastje onder.

Terwijl ik met deze handelingen bezig was en zo nu en dan iets in woord verklaarde, hield Evi zich stil, alles intens in zich opnemend. Aan één kant had ik het pakje open gelaten; een stukje van de kattenoren zag je eruit steken.

“Nu ga ik haar begraven, voor het huis, vlakbij de waterschaal voor de vogels.. dat lijkt me fijn voor haar.”

“Ik mis Indy, oma,” verzuchtte ze.

“Ik ook, schat.”

Het kattenpakketje lag klaar op de deurmat, in afwachting van mijn buurvrouw die met mij Indy ging begraven. Het gat graven was geen makkelijk karwei geweest. De grond lag voor een deel vol met stukgeslagen dakpannen die daar onder een laagje aarde verstopt waren. Ik hield er een halve emmer vol stukken aan over. Bianca filmde mij terwijl ik behoedzaam het vierkante pakje in het diepe gat liet zakken. Ze stak een kaars van bijenwas aan waaromheen een touw geknoopt zat. Het touw vatte vlam waardoor de kaars verder werd verhit en uiteenvloeide. Het vet maakte een stroompje, precies in de richting waar Indy het laatst was geweest. De schemering ging over in het donker;

alleen de vlam verlichtte de plek. Ik zat op een krugje erbij met een glas port en keek naar de langzaam dovende vlam.

De volgende ochtend kwam er een videocall van Evi. Het eerste wat ze vroeg, was: “Hoe is het met Indy?”

“Oo, Ca.. dit is niet de bedoeling,” hoorde ik mama Laura zeggen.

“Ach, ik snap het, en het is helemaal niet erg..

Evi,” zei ik tot mijn kleindochter, “Indy is veilig in de kattenhemel aangekomen. Wil je het grafje zien?”

Ik richtte de camera van mijn phone op de plek; de aarde lag wat opgehoogd en toonde Evi het kaarsvetspoor.

“Ik kom volgende week bij jou logeren, oma.. en dan ga ik het grafje heel mooi maken.. voor Indy.”

“Prachtig plan, schat!”

De aarde was na een week ingezakt, precies diep genoeg om op te vullen met potgrond die nodig was om het bundeltje narcissen dat Evi voor Indy had uitgezocht te planten. De mand met stenen die door haar op al onze wandeltochten waren verzameld, had ik erbij gezet. De kleintjes legde ze helemaal rondom.

“Die zijn allemaal voor Indy,” zei ze. “En ik ga ook een hartje maken,” vulde ze aan.

“Welke stenen wil je daarvoor gebruiken?” vroeg ik.

“De grotere,” antwoordde ze alsof dat volkomen begrijpelijk was.

Ik gaf haar grotere aan, Evi legde ze op de donkerbruine aarde in de gewenste vorm.

“Pfoehh, dat is wel moeilijk hoor, om een hartje te leggen,” verzuchtte ze.

“En in het midden van het hart, planten we daar de narcissen?”

“Ja.” Na een korte denkpauze voegde ze eraan toe: “Hmm, ik weet eigenlijk niet wat je bedoelt, oma.”

Ben die het hele proces aan het filmen was, zei: “Het plantje, dat zijn narcissen; dat bedoelt oma.”

“Oh, ja.. in het midden,” besloot ze.

Haar fantasie nam een vlucht.

“Dit wordt een boot, oma. Het wordt een feest-

boot waarmee ze naar een ander land vaart en dan wordt ze weer een ander poesie.”

“Dan komt ze in een andere gedaante terug?”

“Ja, in iemand anders.”

“In een andere kat, bedoel je.”

“Ja,” bevestigde ze, “vind je dat goed?”

“Jaa,” antwoordde ik, “dat vind ik een uitstekend plan zelfs.”

“En dan heeft iemand anders Indy weer,” besloot ze.

Ben’s muts was van haar hoofd gegleden; samen keken we tevreden naar het resultaat.

Tekst: Catharina van Ommen

Foto's: Ben Brand / Catharina van Ommen

‘Ik ben een dromer’

Interview met 101-jarige Piet van der Kolk

Autobiografietje

Medescholieren scholden mij uit voor een halvegare gek en hun schreeuwende geluid plaatste voor mijn groei een hek.

Ik glipte wel tussen de spijlen door maar mijn leven was verkleurd, mijn gordijnen waren goor en door alle passanten afgekeurd.

Het kwam mij ter ore dat op Huize Kohlmann een bijzondere man van 101 jaar woont: Piet van der Kolk. Een intellectuele man, die naast zijn beroep als altviolist in het Gelders Orkest ook gedichten schreef en fotografeerde. Er was mij al ingefluisterd dat Piet behalve aimabel ook zeer bescheiden en vooral niet zo spraakzaam is. Voor dat laatste werd mij geadviseerd om zijn goede vriend Herman Hopman te vragen om bij het interview aanwezig te zijn. Dat bleek een goede zet. Wat Piet niet weet of heeft, vult Herman naadloos aan. Beiden kennen elkaar lange tijd van het Gelders Orkest. Herman was blazer en heeft een praktijk voor psychologische en geestelijke hulpverlening. Hij is, ondanks zijn drukke werkzaamheden, elke dag aanwezig om Piet bij te staan. Herman is dan ook bereid gevonden om bij dit interview aanwezig te zijn. Herman: “Het is mij nooit te veel. Ik krijg veel inspiratie van deze man. Hij is spiritueel en houdt zich nog steeds bezig met de essentiële vragen van het leven.”

20 juni hoopt Piet van der Kolk 102 jaar te worden. Hij woont eigenlijk nog niet zo lang in Huize Kohlmann. Hij heeft tot 2018 zelfstandig in Oosterbeek gewoond. Piet is geboren in Haarlem, aan de Scheepmakersdijk. (citaat Piet: “Een mooie en fijne stad om te wonen”!) Hij was enig kind van moeder Agnes en vader Willem. Toen hij vijf jaar was besloten zijn ouders om

naar Zeist te verhuizen om daar een winkel in huishoudelijke artikelen en speelgoed over te nemen. Hun zaak in Haarlem liep schijnbaar niet zo goed. Later begonnen ze eenzelfde winkel in Oosterbeek. Piet volgde daar de lagere school en later de mulo. Piet vertelt van zijn onderwijzeres op de lagere school, juffrouw Fleur, die zijn moeder adviseerde om hem vioolles te laten nemen: “Hij zingt immers zo lief!” Die vioollessen ging hij inderdaad nemen. Na de mulo volgde hij het atheneum. Piet is zeer muzikaal. Hij studeerde later dan ook aan het conservatorium. Hij droomde ervan om pianist te worden. Dat liep iets anders. Tijdens zijn studie was Piet al betrokken bij diverse muzikale uitvoeringen. Het Gelders Orkest had in die tijd dringend behoefte aan een altviolist en dat zou uiteindelijk zijn muzikale bestemming worden. En wel 45 jaar lang. Toen hij met pensioen ging schonk hij zijn viool aan een collega. Zijn adagium: eenmaal gestopt blijft gestopt. Daarna heeft hij ook geen muziekinstrument meer aangeraakt.

Piet hecht vooral niet aan materiele zaken. Hij verdiepte na zijn pensioen zijn spirituele leven. Piet: “Ik heb nooit op kantoor of in een winkel gewerkt. Daarvoor deugde ik niet: ik was een dromer! Mijn hele lange leven was ik bezig met de kunsten. Ik ben ook een lezer. Ik ben een groot bewonderaar van Dickens. Van de gedich-

moeder Agnes

vader Willem

ten van Gerrit Achterberg. Ook het sprookjesachtige tekenwerk van Rie Kramer bewonderde ik. Deense en Zweedse literatuur interesseerde mij en ik ben daardoor zelfs die talen gaan leren. Veel heb ik daarvan opgestoken van mijn onderwijzeres Saskia Ferwerda uit Oosterbeek. Meerdere keren heb ik zowel Denemarken, Finland, Noorwegen als Zweden bezocht. Het bleef me aantrekken. Ook kwam ik graag in IJsland. Ik bestudeerde werk van veel componisten. Vooral de psychologische achtergrond van componisten interesseerde mij.”

Piet is op een gegeven moment uit het ouderlijk huis in Oosterbeek vertrokken om zelfstandig in Arnhem te gaan wonen. Een praktische reden was dat hij dan dichterbij het Gelders Orkest zat. Na het overlijden van zijn ouders kwam hij terug naar zijn ouderlijk huis om daar definitief te gaan wonen. Tot vier jaar geleden woonde Piet zelfstandig. Toen het eenmaal niet meer ging werd hij opgenomen in een verpleeghuis en daarna kwam hij hier, medio 2021, in Huize Kohlmann.

“Ben je happy, hier”, vraag ik aan Piet van der Kolk?

“Nou, niet zo. Ik wil er graag uit en dat gaat nu eenmaal in mijn situatie niet zo gemakkelijk. Dat stoort me wel. Maar Ik ben al 101 jaar. Wat wil ik? Gelukkig heb ik een hele fijne vriend aan Herman. Daar ben ik erg blij mee.”

“Binnenkort word je 102 jaar, Piet!”

Piet: “Over twee jaar?” “Nee, op 20 juni word je 102 jaar.”

Piets gehoor is niet al te best. Alhoewel Herman zegt dat er niets mis mee is. Natuurlijk speelt de leeftijd mee, maar Piet moet zich vooral goed focussen op wat er gezegd wordt. Dan zal het beter gaan, volgens Herman.

“Je bent in Haarlem geboren. Ben je misschien ook katholiek? Er wonen daar immers veel katholieken.”

“Nee, ik ben helemaal niets. Wel geloof ik in het bestaan van God. Ik heb zo mijn eigen geloof.

Ik heb in mijn lange leven veel mensen door de dood verloren. Zo vraag ik me af of ik mijn ouders ga zien na mijn dood. Zelf denk ik sterk van wel. Ik denk daar veel over na. Het is een raadsel, zo groot en onbegrijpelijk voor ons mensen. Ik droom hiervan, maar ook van het leven. De zin hiervan houdt mij sterk bezig. Mijn hele leven al.”

“Piet, Ik hoor je dat je ook veel gedichten hebt gemaakt.”

“Ik houd van lezen en wel misschien daarom ben ik gedichten gaan maken. Het is misschien wel een innerlijke drang. Gerrit Achterberg is een van mijn favoriete dichters. Het huis waar hij gewoond heeft heb ik samen met Herman nog bezocht. Zelf heb ik het gedicht voor de Vredesengel mogen schrijven. Het bronzen beeld van de Vredesengel is geplaatst in het Bato plantsoen in Oosterbeek. Ik ben nog bij de onthulling geweest. Ik schreef wat mij zoal bezig hield. De grote vragen van het leven, maar ook over kleine dingen zoals een sneeuwklompje waarover ik mij zo verwonderde. In mijn gedicht Autobiografietje kun je iets zien van de strijd die ik in mijn jeugd moest voeren. Ook de dichteres M. Vasalis bewonder ik zeer. Het volgende gedicht van haar vind ik oneindig mooi:

*Zoveel soorten van verdriet,
ik noem ze niet.*

Maar één, het afstand doen en scheiden.

*En niet het snijden doet zo’n pijn,
maar het afgesneden zijn.*

Ook Annie M.G. Schmidt kan zich verheugen op mijn warme belangstelling.”

Spontaan declameert Piet enkele gedichten van haar.

Bladerend door de fotoalbums van Piet zien we een foto van sneeuwklompjes, door Piet gemaakt. Het bijbehorende gedicht vindt u ook in dit artikel. Piet, bij het zien van deze foto: “Ik was als kind in Haarlem al stapel op sneeuwklompjes.”

Herman merkt nog op dat zijn vriend een groot gevoel voor detail heeft. Hij zag het geduld waarmee Piet een paardenbloem observeerde en de tijd die hij nam om uiteindelijk een mooie

De vredesengel in Oosterbeek

doemt overdonderend op uit de mist

al zijn vandaag de contouren bleek

en bijna in wazigheid uitgewist.

Balancerend op één teen

de bronzen blik omlaag gericht

met één vleugel en één been

houdt hij zijn vlucht in evenwicht.

Piet van der Kolk

foto te maken. Bloemen en natuur in het algemeen interesseerden Piet. Schaduw en licht in een bos intrigeerde hem. Evenals stromend water, een kabbelend beekje. Daar kon hij lang naar kijken.

Ook volgens Herman: "Piet heeft een hele zuivere kijk op mensen. Hij neemt heel goed de uitstraling van mensen in zich op. Hij schat heel goed het niveau van mensen in. Hij ziet het aura van mensen."

Piet hoort de discussie aan en zegt op een gegeven moment: "Maar dat kijken naar mensen en het zien van de goeden en de kwaden, dat heeft toch iedereen?"

Over ouder worden zegt Piet: "Ik identificeer mezelf niet met mijn huidcellen, maar met mijn geestelijke cellen."

Lange tijd heeft Piet samengewoond met Guust Hilde. Ze vormden een prachtig stel. Guust was kleermaker bij het hof en kunstzinnig. Piet schreef gedichten, tekende en fotografeerde. Ze hielden beiden van kunst.

Wat Piet van der Kolk betreft: hij gaat gewoon door en hoopt op 20 juni 102 jaar te worden. Zoals Piet zou menigeen oud willen worden. Weliswaar is hij niet goed meer ter been, maar zijn brein werkt nog prima en hij ziet er goed uit.

Zéér goed zelfs voor iemand van bijna 102 jaar!

Tekst en foto's: Henny de Mönnink

Met veel dank aan Herman Hopman voor zijn inbreng aan de totstandkoming van dit interview.

Het sneeuwlokje

*De tuinman is weer hier geweest
en de tuin ligt als herboren
voor het ontluikende feest
dat wij binnenin eeuwig horen*

*Het sneeuwlokje gaf geluid
reeds in de doodse stilte
en luidde de verstarring uit
die ons vasthield in winterse kilte!*

*Het opent ons nieuwsgierig oog
naar verten buiten de grenzen
voor zaken hemelhoog
versterkt door fijnere lenzen!*

De maker van de foto van de Vredesengel is ons onbekend. We hebben derhalve helaas geen toestemming kunnen vragen.

Willem Wilbrink (1926) overleefde als vijftienjarige het concentratiekamp Dachau en nam na de oorlog deel aan de strijd in Indonesië. Hij raakte ernstig gewond en bleef de rest van zijn leven nagenoeg doof. Willem kreeg diverse onderscheidingen, waaronder die van Ereburger van Polen. Dit heeft te maken met zijn inzet voor voormalige Poolse Strijders. Willem Wilbrink woont op het Landgoed Rennen Enk en is 95 jaar.

15 jaar geleden heeft Willem Wilbrink op verzoek van Indië-veteranen uit het Indonesisch woorden bij elkaar gezocht en in rijm weer bij elkaar gebracht. Dit is deel 1. Het tweede deel wordt in het HerfstCarillon geplaatst.

Indonesisch alfabet op rijm

Deel 1

Aduh is Au
Njonja de vrouw
Bahasa de taal
Karung een baal
Arak is sterke drank
Terima kasih is dank
Awas is oppassen
Melas het lassen
Bir is het bier
Semut de mier
Bobol is kapot
Busuk is verrot
Guna-Guna is de stille kracht
Dakwa is een klacht
Hari is de dag
Bendara de vlag
Anak is een kind
Angin de wind
Sapi is de koe
Bagaimanais hoe
Mati is dood
Besar is groot
Merdeka is vrij
Batu een kei
Kenapa is waarom
Bodoh erg dom
Kepala is het hoofd
Berjanji is beloofd
Kerbau is de os
Lumut is het mos
Koki is de kokkin
Petanus de boerin
Laut is de zee
Kyang de ree
Kali is de rivier
Binatang het dier
Tuan is meneer
Hormat de eer
Kasihan is medelijden
Melepaskan is bevrijden
Kecil is klein
Senang is fijn
Kalong is de vleermuis

Geraj het Godshuis
YTawaren is afdingen
Menyanyi is zingen
Telor is een ei
Surya de zon
Tahang een ton
Sana is daar
Aijab is raar
Mandi is baden
Menggoreng is braden
Pisang de banaan
Orang Java een Javaan
Potong is snijden
Mengeraikan is scheiden
Lekas is vlug
Selankang mijn rug
Darah is bloed
Tabe wees gegroet
Obat is het medicijn
Kapten de kapitein
Nona is een dame
Iklan is reclame
Rumah is het huis
Tikus een muis
Rupiah het geld
Kekerassan het geweld
Sakit is ziek
Paberik is fabriek
Sambal is kruid
Kulit de huid
Kotor is vuil
Mulit is een muil
Tidor is slaap
Monyet een aap
Panas is warm
Usus een darm
Patjol is een hakschop
Pojok sekop een hoekschop
Bagas is stevig
Sangat is hevig
Akas is vaardig
Manis aardig
Baru is nieuw

Insang een kieuw
Besar een groot
Timah hitam is lood
Bikin is maken
Berjaga wij waken
Bagus is mooi
Sangkar een kooi
Ajam is de kip
Bibir je lip
Kamar besar een zaal
Baja het staal
Sudash is af
Tawar is laf
Tepi laut het strand
Budi het verstand
Gunung is de berg
Drangkate een dwerg
Iblis is de boze geest
Pesta is het feest
Ikan de vis
Salah de Mis
Abaah is wettig
Lemak gemoek is vettig
Ada is aanwezig
Bedang bekerja is bezig
Berapa is hoeveel?
Tepung is meel
Betjak is een taxi
Aksi is aktie
Tali is touw
Burung merak is een pauw
Toko emas is een boetiek
Gamelan Javaanse muziek
Banyak is velen
Anglap is stelen
Betul is waar
Masak is gaar
Kuda het paard
Ekor zijn staart
Duduk is zitten
Bantah is vitten
Gemuk is dik
Jilat een lik

Disiplin is tucht
Udara de lucht
Mandur is opzichter
Menipu een oplichter
Malam is de nacht
Muatan een vracht
Makan is eten
Tahu is weten
Mabok is dronken
Kerling is lonken
Kelapa is klapperboom
Kelambu is het muskietennet
Tampat tidor is het bed
Tidak ada is er niet
Tebu het suikerriet
Perjuangang is de strijd
Tempo Duli de goede oude tijd

Pasen staat voor de deur. Met Pasen vieren christenen dat Jezus uit de dood is opgestaan. Hiermee staat Pasen ook symbool voor opnieuw kunnen beginnen, én dat er hoop is voor onszelf en de wereld.

Het is Pasen in het jaar 2022. En er is oorlog. Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog is een land een Europees land binnengevallen. Dagelijks worden er burgers gedood. Steden zijn verwoest en miljoenen mensen zijn op de vlucht geslagen. Is er hoop voor de wereld omstreeks Pasen 2022? Hoe kunnen we hoop voelen als de wereld misschien wel donker aandoet? Bij het stellen van die vraag gaan mijn gedachten als vanzelf naar Etty Hillesum (een Nederlands-Joodse vrouw die tijdens de Tweede Wereldoorlog een dagboek bijhield).

Op 1 juli 1942 schreef zij: *“O ja, die jasmijn. Hoe is het toch mogelijk mijn God, hij staat daar ingeklemd tussen de vervelozige muur van de achterburen en de garage. Tussen dat grijs en dat*

modderige donker is hij zó stralend, zo ongerept, zo uitbundig en zo teer, een overmoedige jonge bruid, verdwaald in een achterbuurt. Ik begrijp niets van die jasmijn. Dat hoeft je ook niet te begrijpen. Men kan nog best in deze twintigste eeuw in wonderen geloven. Dit is een wonder. En ik geloof in God, ook als de luizen me binnenkort hebben opgevreten in Polen.”

Etty Hillesum bleef het licht zien, in een wereld die donker was: zij zag tussen het grijs om haar heen tóch de schoonheid van de stralende jasmijn. En ze zág haar niet alleen- de jasmijn wekte ook verwondering en bewondering in haar op.

Pasen staat voor opnieuw geboren worden, voor een nieuw begin, voor hoop. Maar wat heeft dit te maken met *verwondering* en *bewondering* voor een jasmijn? Verwonderd kunnen wij zijn als we de wereld om ons heen niet als vanzelfsprekend ervaren. De jasmijn is er en zij straalt. Maar dat had ook anders kunnen zijn;

als de jasmijn géén voeding had gevonden, als de jasmijn níet op ieder moment de neiging had gehad tot groei en bloei, tot leven, dan had zij daar niet zo gestaan. Wat als de jasmijn het moment anders was begonnen? Dan was zij in plaats van een stralende jasmijn, een verdorde jasmijn geweest. Is, zo bekeken, dan niet ieder moment een wonderlijk nieuw begin? Als we de dingen om ons heen niet als vanzelfsprekend ervaren, maar als we ze beschouwen als kleine wonderen, dan kunnen we ook de schoonheid ervan zien. En dan is daar ook de bewondering; opeens zien we hoe prachtig en stralend die jasmijn is, óók als de wereld om ons heen grijs en chaotisch aanvoelt. Het was deze verwondering over en bewondering voor dat wat wél schoon is in het leven, wat Etty een gevoel van innerlijke hoop gaf, ook al was de wereld om haar heen donker.

Laat Pasen ons aanmoedigen om verwonderd te blijven, om tussen het grijs óók de schoonheid te kunnen zien. Ik hoop dat u de komende

tijd een jasmijntje om u heen aantreft die u een glimlach op uw gezicht brengt. Het team geestelijke verzorging wenst u een zalig Pasen!

*Marjolijn Wannet,
Geestelijk verzorger*

Pasen in het jaar nul en eerder

Harry Wibier is historicus, tekstschrijver en beeldend kunstenaar. Hij heeft een passie voor de oudste geschiedenis. Met zijn camper reist hij door heel Europa om hunebedden, grafheuvels, steenkringen en menhirs te bezoeken. Die tekent, schildert en beschrijft hij voor zijn site dolm.nl. Hij woont en werkt in Vorden. De deur van zijn atelier staat vier keer per jaar open voor geïnteresseerden tijdens de KunstZondag Vorden.

Was Pasen in één of andere vorm voor de wederopstanding van Christus al een belangrijk feest? Daar lijkt het wel op. Maar wat weten we eigenlijk van dat oerpasen?

Om te beginnen met de prehistorie; het belangrijkste kenmerk ervan is dat we er geen geschreven bronnen over hebben. Een oermens kon lezen noch schrijven. Dat maakt dat we weinig tot niets weten over hun geestesleven. Wel kunnen we een en ander afleiden uit de stenen, de beenderen, de kunst en het DNA dat onze voorouders achterlieten. Ook oude geschriften maken ons iets wijzer over oeroude tradities.

Jagers en verzamelaars

Desondanks weten we helemaal niets van voorjaarsrituelen bij onze aller vroegste voorouders. Er bestaat bijvoorbeeld geen aanleiding om te geloven dat de neanderthalers eieren beschilderden. Iets dergelijks valt ook niet af te leiden uit de grottekeningen van de vroegste homo sapiens. Het kan zijn dat jagers en verzamelaars wel iets speciaals met het voorjaar deden, maar dat heeft voor zover we nu weten dan geen sporen achter gelaten. De vroegste aanwijzingen

die duiden op iets dat lijkt op een paasbeleving stammen uit een later deel van de prehistorie.

Zo rond 10.000 voor Christus veranderden samenlevingen, onder andere als gevolg van het einde van de ijstijd. De eerste landbouw ontstond. Daardoor kozen enkele innovatieve mensen ervoor om niet langer rond te trekken, maar zich in plaats daarvan op een vaste plek te vestigen. Deze eerste boeren markeerden hun land, na verloop van tijd onder andere met stenen bouwwerken als hunebedden. Oorspronkelijk waren dat heuvels met een toegang; er lag nog gruis en aarde over de grote stenen die nu resteren. Overledenen kregen binnenin een plekje.

Bouwers en astronomen

Goed kijkend naar enkele van deze bouwwerken uit het neolithicum - de jongste steentijd - valt iets bijzonders op; de ingangen wijzen dikwijls in de richting van de plek aan de horizon waar de zonsopgang van de kortste dag plaatsvindt. De zon schijnt daardoor alleen op dat precieze moment recht naar binnen. Dat is bijzonder: Op de dag dat het licht weerkeert - het huidige

kerstmis - licht de laatste rustplaats van overledenen op. Kan het symbolischer? Dit verschijnsel vindt niet plaats bij onze hunebedden in Drenthe, maar bijvoorbeeld wel bij enkele grafheuvels in Ierland en Engeland.

Drie maanden na de kortste dag, met pasen, staat de zon precies op de helft van haar reis. De dag is dan evenlang als de nacht. Het is het begin van de lente. Dat soort markeringen waren enorm belangrijk voor de eerste boeren van Europa. Hoe konden ze anders afleiden wanneer ze moesten zaaien? En als de dag even lang is als de nacht komt de gestorven natuur weer tot leven. Dat is in feite ook een soort van wederopstanding.

Niet alleen bij bepaalde grafheuvels speelt de placering ten opzichte van zon en maan een belangrijke rol. Hetzelfde geldt voor steencirkels als Stonehenge. In dat opzicht zijn het gigantische astronomische kalenders. Bouwwerken als Stonehenge bestonden aan het eind van de prehistorie op meerdere plekken in Europa in een houten versie. Die eerste boeren wisten dus heel goed wanneer de astronomische lente begon.

Goden en godinnen

Het aardige is dat we voor de vaststelling van de datum voor pasen nu nog steeds naar de hemel kijken; het vindt plaats op de eerste zondag na de eerste volle maan in de lente. En daarmee hebben we de basis van de liturgische kalender te pakken: Hemelvaart vieren we 39 dagen na Eerste Paasdag. Pinksteren is de zevende zondag na Pasen. Daardoor valt eerste Pinksterdag dus tien dagen na Hemelvaart. In dat opzicht verschillen we amper van de neolithische boeren. We kijken naar de hemel om het begin van de wederopstanding te bepalen en te vieren.

Los van de grafheuvels en de astronomische ka-

lenders bestaan er nog meer aanwijzingen die erop duiden dat de eerste lentedag en wederopstanding al heel vroeg in de geschiedenis een belangrijke rol speelden. Zo weten we uit oude geschriften dat de Sumerische godin Innana uit de onderwereld kwam en op een staak rechtop werd gezet. Dat was haar verrijzenis. Ook de Egyptische god Horus beleefde een wedergeboorte.

In het Romeinse rijk was de cult van de moedergodin Cybele van groot belang. Haar minnaar Attis - een Frygische god geboren uit een maagd - beleefde jaarlijks met het begin van de lente een wederopstanding uit de dood. De festiviteiten begonnen met een dag vol bloed op zwarte vrijdag en eindigden na drie dagen met de vreugde over de wederopstanding. Cybele bestaat al minstens sinds de zesde eeuw voor Christus. Attis sinds de derde eeuw voor Christus.

Pesach en paaseieren

Daarnaast kennen we het Joodse paasfeest. Ook dat is ouder dan het christelijke paasfeest. Het heet Pesach en het markeert het einde van de slavernij van het Joodse volk en de uittocht uit Egypte. Centraal staat de seider, een feestelijke maaltijd in het eigen huis. Jezus van Nazareth vierde dat met zijn discipelen tijdens het laatste avondmaal. Pesach vindt plaats op de eerste of tweede volle maan na de lente equinox.

Dit alles doet vermoeden dat paaseieren, paasvuren en de paashaas ook al een diepe voorchristelijke oorsprong hebben. Daar is echter geen sprake van. Dergelijke tradities gaan niet verder terug dan de middeleeuwen. Hetzelfde geldt voor de oorsprong van de talrijke chocolade eitjes in aluminiumfolie.

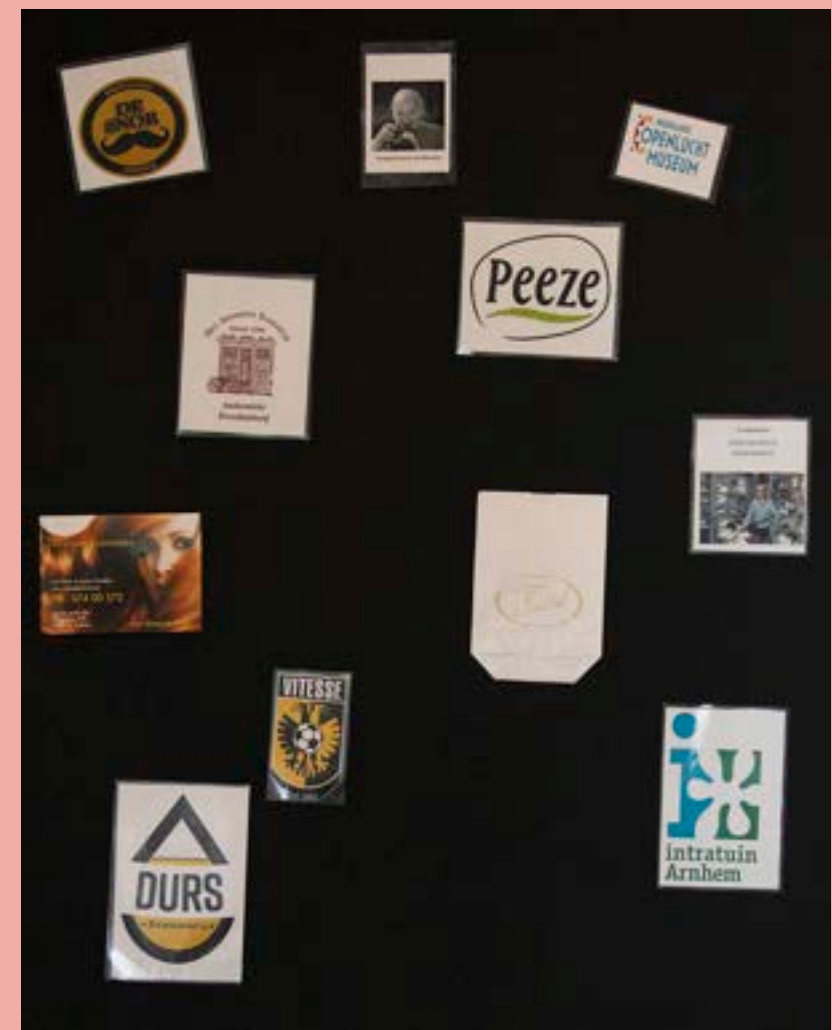
Maar toch: De eerste boeren hielden zich bezig

met zonnewendes en seizoenen. Ze deden enorm hun best om deze tijdstippen te duiden en betekenis te geven rond de thema's leven en dood. Vroeg klassieke samenlevingen kenden verhalen en mythen met goden en helden die stierven en met de lente weer opstonden. Pasen bestond al als Joods feest toen Jezus van

Nazareth het laatste avondmaal vierde. En nog steeds bepalen we de datum voor pasen aan de hand van de stand van de zon en de maan. Het voert te ver om te zeggen dat Pasen ouder is dan Christus, maar dat geldt zeker wel voor enkele verwante elementen en gebruiken.

Illustratie: Hunebed D6 in Tynaarlo in vrolijke lentekleuren. Aquarel en posca markers op ambachtelijk papier, 41 x 29 cm. Meer info: dolm.nl

Door omstandigheden is het passende verhaal bij de foto van de Arnhemse bingo niet gepubliceerd en dit willen we natuurlijk rechtzetten.

Deze bingo viel in de feestweek met als thema 'Arnhem'. Op woensdag hadden we deze Arnhem bingo op het programma staan. Het was een doorslaand succes voor de bewoners, mede door de prachtige prijzen die beschikbaar zijn gesteld door de echte Arnhemse ondernemers. Het was echt passen en meten om iedereen een plekje te geven op 1,5 meter afstand, want de corona regels moeten we nog steeds in acht nemen. Het was een middag met een gouden randje en het was heel fijn dat je ook samen een prijs kon winnen, dus je voelde de spanning in de zaal als je nog maar 1 nummer moest hebben. De uitstapjes, rondleidingen hebben nog niet plaatsgevonden omdat we nog niet met bewoners op stap gaan, maar wat in het vat zit verzuurt niet. De bewoners hebben een TOP middag gehad, SUPER.

We willen iedereen bedanken die zich heeft ingezet om deze bingo te realiseren. En met name noem ik natuurlijk de Arnhemse ondernemers:

Het Arnheems Bakkertje
Intratuin Presikhaaf
Snor Bier
Vitesse Gelredome
Mousset Bonbons
Zuivelboerderij IJsseloord

Peeze Koffie
Vulpenhuis
Kapsalon Reinders
Openluchtmuseum
DURS - dikke prinsenbier
Henny de Mönnink Fotografie

De welzijnscommissie

Het landgoed Rennen Enk in Vier Jaargetijden, door de ogen van Ad Jansen

Ad Jansen (1925, Esch) woont hier sinds januari 2020. Ad was van beroep socioloog. Hij heeft een grote kennis van de natuur. Kennis, waarvan de oorsprong ligt in zijn jeugd. Zijn vader wekte deze interesse bij hem en samen maakten ze tochten door de natuur in Brabant. Ad is een buitenmens. Als het enigszins kan, maakt hij zijn dagelijkse tocht over het landgoed Rennen Enk. In deze rubriek vertelt hij ons wat hij op die tochtjes zoal beleeft en hoe mooi het is om te zien hoe het landgoed door de vier jaargetijden heen eruitziet. Het is nu eindelijk lente...

Speenkruid, bosanemoon en krenteboompjes op het landgoed

Ad Jansen en ik maken een wandeling over het landgoed. We wandelen richting Mariën Enk en na de boerderij gaan we links het bos in. Het is zoals het bijna de hele maand maart geweest is: prachtig zonnig lente weer. Op de tocht hier naar toe passeren we een grote bloeiende magnolia en een familielid, de paarse magnolia. Ook komen we reeds bloeiende krenteboompjes tegen. De bloesem is wit en in het najaar kleurt het blad heel mooi rood. De krentjes hiervan zijn eetbaar in augustus, maar wel bitter. Even doorlopend het bos in zien we speenkruid. Speenkruid is een ranonkelachtige plant met kleine knolletjes in de onderste bladoksels. Dat is dan meteen waarom de plant speenkruid heet. De steeltjes zijn deels liggend, deels staand en worden ongeveer 5 tot 10 centimeter hoog. De bloemetjes zijn boterbloemgeel. Het is een van de moerasplanten die we op het landgoed kunnen treffen. Ook zien we de bloeiende bosanemoon. Daarvan kleuren de bloemetjes wit. Beide planten staan graag bij of door elkaar aan de waterkant. Het zijn beide schaduwplanten, die wel tegen een beetje zon kunnen. Kijkend naar rechts naar park Angerenstein zien we in de verte een op rododendron gelijkende struik: de Japanse azalea met zijn mooie roze kleur. Prachtig om te zien. Wat we ook veel tegenko-

men aan de waterkant zijn de dotterbloemen, ook al zo'n typisch mooie gele bloem, heel erg lijkend op een boterbloem, maar dan fors groter.

We zien de natuur helemaal opleven. Voorzichtig nog kleurt ook het blad van de bomen frisgroen. Ad maakt mij attent op alweer een plant aan de waterkant: de wilde rabarber. Deze is beslist niet om te eten. De bladeren hiervan kunnen wel 30 tot 40 cm. groot worden. Even doorlopend zien we een prachtige imposante wilde paardenkastanje met jonge uitlopers met frisgroene knoppen. Ad vertelt dat deze uitlopers vaak als decoratie worden gebruikt voor bloemboeketten. We komen onderweg ook de meidoorn tegen. Deze staat nog niet in bloei. Volgens Ad kunnen hiervan ook de bessen gegeten worden. Wel heel erg bitter zijn ze. Al met al hebben we weer een interessante wandeling gemaakt.

Ik bedank Ad voor zijn uitleg en we vervolgen onze tocht deze komende zomer.

Wilt u ook wandelen met Ad Jansen? Neem dan contact op met iemand van de Activiteitenbegeleiding, of met Ad Jansen zelf.

Nieuws van de Cliëntenraad

De winter is op zijn retour en corona naar verwachting ook.

Wij zijn weer vrijer in de omgang, de winkels open en de avondklok is voorbij.

Hier in huis geldt voor de medewerkers nog wel de mondkapjes plicht, maar als de besmettingen blijven afnemen zal ook deze regeling wel verdwijnen.

In de cliëntenraad is er iets veranderd.

Lena Hillinga, die ons heeft bijgestaan bij de aanpassing van de fusie met DGG heeft afscheid genomen. Wilma Beumer, een nieuw lid van de raad, is er nu om de administratieve taken van de cliëntenraad op zich te nemen.

Tevens hebben wij ook een nieuw lid geworven, de heer Arnold Buurman.

Het is fijn dat wij nu weer compleet zijn.

De zorgmanager van IDHK heeft ook afscheid genomen in verband met een functie elders.

Er zijn twee nieuwe zorgmanagers van DGG bereid gevonden om ons bij te staan. Wij maken bij de volgende vergadering kennis met de heren:

André Harinck en Changela Peters, wij wensen hen een goede samenwerking toe.

Wij blijven ons inzetten voor de bewoners.

U kunt ons altijd bereiken per mail en via het postvak bij de receptie, het e-mailadres is:

clienraad@insuladei.nl

Ik wens u allen een lekker voorjaar toe zodat wij kunnen genieten in ons mooie park.

Anne Marie van Loon-Hoefsloot

Vicevoorzitter cliëntenraad.

Mijn huisdier

Betsy Blaauw (Huize Kohlmann) met haar kanariepiet Jippie

Betsy Blaauw (1953, Nijmegen) verblijft hier op Huize Kohlmann sinds februari vorig jaar. Ze heeft het erg naar haar zin. Ze wordt goed verzorgd en het eten smaakt haar ook nog eens. Sinds drie maanden heeft ze haar nieuwe kanariepiet Jippie. De vorige, een groene piet, is nog elf jaar geworden. Ze zal de vorige niet gauw vergeten, maar Jippie heeft nu al met succes zijn plaats ingenomen. Haar vrouwtje kijkt vertederend naar Jippie en als beloning fluit hij een lief liedje. Betsy en Jippie zijn tevreden hier.

Pesach 5782/2022

Aankomende Pesach wordt gevierd in het Joodse jaar 5782. Daarin herdenken we de bevrijding van het ‘slavenvolk’ in Egypte ongeveer 3000 jaar geleden. Jacob kwam met zijn gezin van 70 mensen in Egypte aan bij zijn zoon Josef die eerst als slaaf en nu als onderkoning fungeerde. Ze kregen toen het land Gosen, dat in Egypte lag, toegewezen. De eerste 200 jaar was alle ‘pais en vree’, het volk vermeerderde zich aanzienlijk. Zo groot, dat de koning hen als slaven gebruikte om hen onder de duim te houden. Mozes, die aan het hof opgroeide, zag hoe een Egyptenaar een man van zijn volk doodsloeg. Hij doodde op zijn beurt de Egyptische slavendrijver. De dag erop zag hij hoe twee mannen van zijn volk met elkaar op de vuist gingen. Hij steeg van zijn paard en onderhield de twee mannen, waarop één van de twee tot Mozes zei: “Moet je ons doden net zoals je gisteren met de slavendrijver deed?” Mozes wist toen dat ‘de zaak’ bekend was en vertrok met grote spoed uit Egypte.

Na omzwervingen kwam hij bij het invallen van de duisternis aan bij een oase. Daar zag hij dat herders die hun schapen te drinken gaven, jonge vrouwen met hun schapen lastigvielen. Hij stormde er met zijn paard op af. De schapenherders zagen hem aankomen, denkende dat er achter die ruiter een heel Egyptisch leger aan zou komen en ze vertrokken onmiddellijk. De meisjes konden nu in alle rust de schapen laten drinken en vertrokken daarna naar huis. Daar aangekomen vertelden zij hun vader wat er was gebeurd. Deze vroeg op zijn beurt waar die ruiter nu was. “Bij de oase,” zeiden de meisjes. “Ga hem onmiddellijk halen,” zei de vader. Mozes verbleef vele jaren bij het gezin. Met één van de dochters trouwde hij. Ze kregen twee zonen. Op een dag was Mozes weer in het veld. Plots zag hij een braambosje in vlammen. Maar het bleef zoals het was. Hoe kon dat? Hij hoorde toen een stem die zei: “Mozes, trek je schoenen uit, want je staat op heilige grond.” Het was de

stem van God. Mozes kreeg opdracht om met zijn broer Aaron het joodse volk te bevrijden. Mozes had heel wat problemen, hij vond dat hij niet de juiste persoon was om dat te doen. “Ik stotter en kan moeilijk uit mijn woorden komen,” was zijn antwoord tot zijn Schepper. “Laat a.u.b. een ander gaan.” God antwoordde dat hij vergezeld zou worden door zijn broer Aaron en deze zou het woord richten tot de Farao van Egypte.

Mozes keerde terug naar Egypte en een klein jaar later, waar inmiddels de 10 plagen het land en de bevolking hadden geteisterd, kreeg Mozes toestemming om met het volk Egypte te verlaten. Daarvoor was de ergste plaag nodig. De sterfte van de eerstgeborene van zowel de mens als het vee. Alleen bij het joodse volk was dat niet gebeurd. Zij kregen opdracht om het bloed van een lammetje, een afgod van de Egyptenaren, aan de deurposten te smeren. Dan zou de engel van de dood hun huis ‘overschrijden’ (in het Joods Pesach), dus het Overschrijdingsfeest. Halsoverkop moest men weg. Er was geen tijd om het deeg te laten rijzen, dus van het niet gerezen deeg werden koeken gebakken: de matses. Deze matses worden zeven dagen gegeten. Ze smaken naar niets, maar zijn o zo lekker. Ik herinner mij niets van de matses voor de oorlog; na de oorlog des te meer. Ik vond het een traktatie. Heerlijk met boter en suiker. De eerste matses worden gegeten op Seideravond, de eerste avond van Pesach. Daarin stellen de jongste kinderen de vragen, o.a.: “Wat verschilt deze avond met allen andere avonden?” Wij ervoeren het eten van de matses als een dubbele bevrijding. Eerst van de Egyptenaren en toen van de Duitsers. Dit brood van de ellende had dus na de oorlog een dubbele betekenis.

Als het Pesach is dan mag er in de joodse huishouding niets aanwezig zijn van iets wat gerezen is. Alles moet weggeruimd worden. Daar

wordt driftig naar gezocht. Dit jaar valt Pesach op 16 april t/m 23 april 2022. Kinderen maken er een feest van door nog iets van het ‘gezuurde’ (gerezen) te verstoppen en hun ouders moeten dan zoeken. De kinderen geven dan aanwijzingen zoals: “Je bent koud of warm.” Het laatste ‘gezuurde’ wordt buiten op een hoop gegooid en verbrand. Dan is het Pesach!

J.M. Kellerman

EVEN VOORSTELLEN:

Marjolijn Wannet, geestelijk verzorger

Ik bevind me in de sacristie van de kapel van Insula Dei. Deze doet tevens dienst als kantoor van onze geestelijk verzorgers. Hier spreek ik met Marjolijn Wannet (Arnhem, 1981). Marjolijn is moeder van een dochter van drie jaar en ze woont sinds 2017 in het Spijkerkwartier. Een inspirerende wijk om te wonen. Marjolijn is hier in dienst sinds half oktober 2021. Ze volgde de opleiding Algemene Geestelijke Verzorging aan de Radboud Universiteit.

Marjolijn: “Het is een opleiding die zich niet alleen richt op de christelijke traditie, maar is breed georiënteerd op andere tradities, zoals islam, boeddhisme, hindoeïsme en andere tradities. Ook wordt veel ongebonden spiritualiteit behandeld. Dit vooral omdat veel mensen, zowel jongeren als ouderen wel een behoefte hebben aan zingeving, maar zich niet altijd meer gebonden voelen aan hun oorspronkelijke geloofsrichting. Er zijn in de huidige maatschappij ook veel mengvormen van geloofstradities. Ik merk dit ook sommige bewoners van Insula Dei dat de scheidingslijn tussen traditioneel geloof en andere tradities vervaagt.”

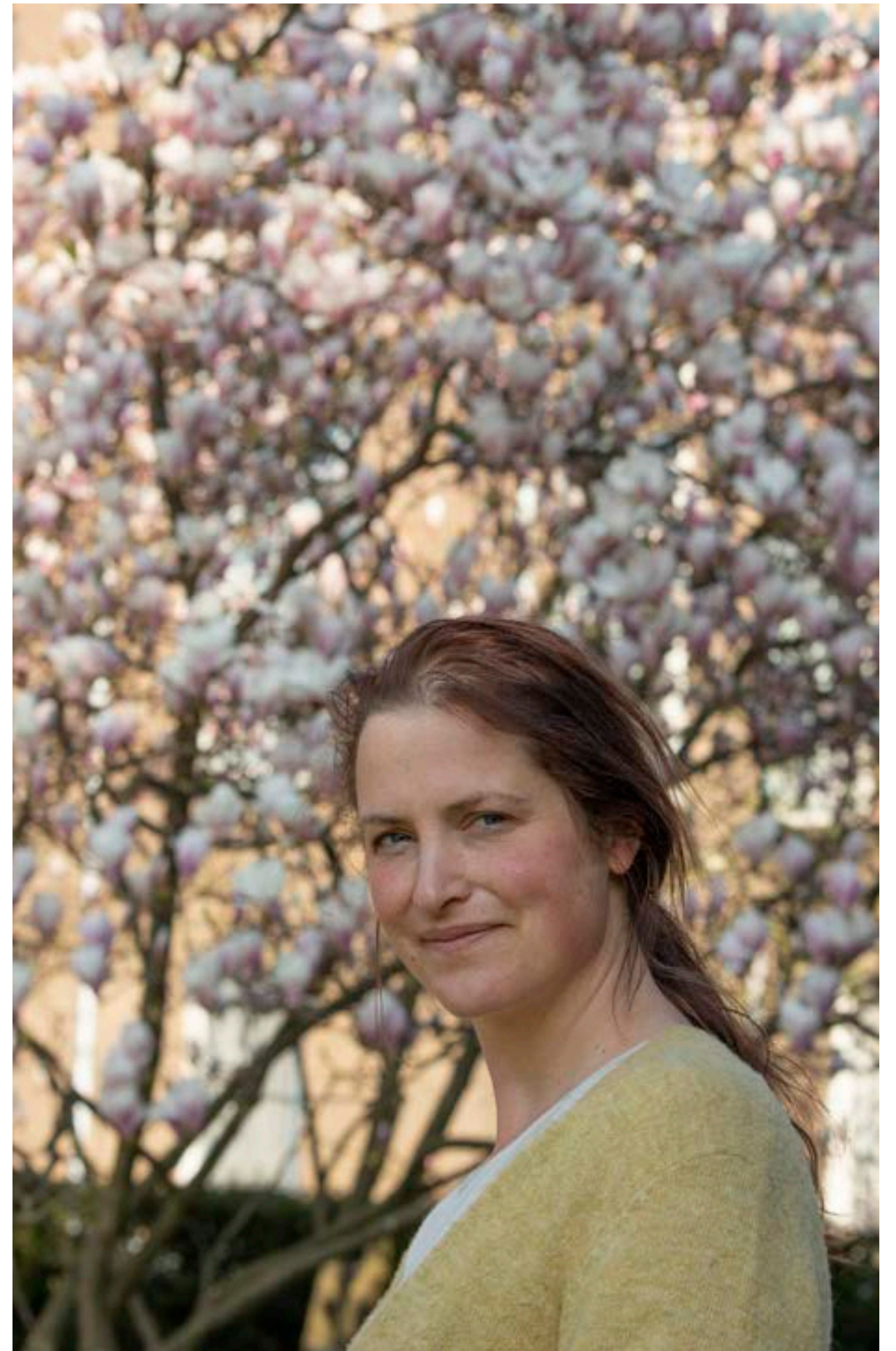
Marjolijn heeft ook een studie rechten en een studie culturele antropologie gevolgd. In 2006 heeft ze beide studies goed afgesloten. In verband met haar vakgebied heeft ze veel gereisd. Onder andere een lange tijd in Afrika gewoond en gewerkt. Marjolijn: “Al met al vond ik het een hele interessante tijd. Ik schreef veel rapporten voor asielzoekers. Ik was veel bezig met bronnenonderzoek. Maar ik had toch een sterke behoefte om meer met mensen te werken en de kern van het menszijn raken. Daar, heb ik ontdekt, ligt meer mijn interesse. Ik richt mij

meer op de ontmoeting en op de essentie van de mens, dan persé op de cultuur. Ik miste in mijn werk het menselijk contact. Ik heb hier gesolliciteerd nadat er een vacature voor geestelijk verzorger ontstond door het vertrek van mijn voorganger naar Maastricht. Mij trekt vooral het werken met ouderen aan. Mensen die een leven geleefd hebben en nu in hun laatste levensfase zijn aangekomen. Mensen komen hier vaak op zeer hoge leeftijd. Hun inspirerende levensverhalen en wijsheid ervaar ik vooral.”

Marjolijn, wist je van het bestaan van Insula Dei?

“Jawel, ik ben hier vaal langs gefietst. Het is een prachtig landgoed. Het is een inspirerende omgeving om te werken. Het groen en niet te vergeten de mooie kapel. Ik zie om me heen veel gemotiveerde medewerkers. Hardwerkende mensen. Samen met Ellen, mijn collega, bestrijken wij de Zuidvleugel van Insula Dei. Onze collega Liesbeth ontfermt zich over de Noordvleugel en Huize Kohlmann. Het is alleen al een uitdaging om alle mensen te leren kennen, vind ik. Het zijn er nogal wat. Ik werk hier 14 uur per week en doe hiernaast nog wat onderzoekswerk. Ik vind het vooral fijn om tijd te hebben voor mijn dochter. En dat heb ik op deze manier wel. Inmiddels heb ik mijn eerste uitvaart hier gedaan en leer ik langzamerhand wat meer bewoners kennen. Ik vind dat ik een goede keus gemaakt heb. Een fijne werkomgeving en niet geheel onbelangrijk: lekker dicht bij mijn huis in het Spijkerkwartier.”

Tekst en foto: Henny de Mönnink

VREDESDUIF

Op het moment dat ik dit schrijf is net de oorlog in Oekraïne begonnen, iets vreselijks, om helemaal stil van te worden. Alles komt daarmee in een ander licht te staan. Eigenlijk had ik deze column willen schrijven over... groencontainers. Een groter contrast kan ik me bijna niet voorstellen, maar ik ben vast niet de enige die veel in beslag wordt genomen door allerlei dagelijkse beslommeringen. Zoals daar is: afval scheiden. Waar ik helemaal achter sta, maar het is ook wel een gedoe. Papier, glas, plastic, rest- en groenafval moet allemaal een eigen plek krijgen. Maar toen ik laatst mijn groencontainer, die ik aan de weg had gezet, weer op wilde halen was hij nergens meer te bekennen. Eerst dacht ik nog dat iemand per ongeluk de verkeerde bak had meegenomen maar nee hoor, hij kwam niet meer boven water.

Nou ben ik van mijn leven veel kwijtgeraakt maar nog nooit een groencontainer en ook nooit gedacht dat hij gestolen kon worden. Gelukkig kreeg ik te horen dat ik aangifte bij de politie kon doen en daarna weer gratis een nieuwe van de gemeente kon krijgen. Dan zou je denken: eind goed al goed. Maar het bleef me bezighouden; wie steelt nou een groencontainer? En ook bleef ik steeds de straat afspeuren want bij elke container dacht ik: is dat niet die van mij? En ik moet lachen om mezelf want ik besef weer eens dat dat eigenlijk zo enorm onbelangrijk is, naast bijvoorbeeld al het menselijk leed in deze oorlog.

Op het moment dat ik dit schrijf is het nog ongewis hoe de afloop zal zijn. Nu hoop ik alleen maar dat de oorlog snel afgelopen is en dat er een vredesduif is die naar Rusland vliegt.....

Mijn Canadese oom Léonard Hervé Perras

Ik ben de zoon van een Canadese bevrijder. Mijn leven lang heb ik hem gezocht. Ik heb hem nog nooit gezien, zelfs geen foto, en heb hem pas sinds kort, via dna-matches, kunnen traceren. Zijn naam: Leopold Perras. Hij is overleden in 2003 op 90-jarige leeftijd. Ik heb er op slag een halfbroer en twee halfzussen bij. Verder ook nog een oom Roger die op het moment 98 jaar is. En natuurlijk oom Léonard Hervé, zie het hiernaast staande interview.

Nog voor ik het voorgaande wist, ontdekte een verre neef Alain Lachapelle, die mij hielp met mijn zoektocht, een artikel uit november 2014. Een interview in de plaatselijke krant van Brownsburg (Quebec) van november 2014 met een interessante oom van mij over zijn belevenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog en in Korea. Hij is op 101-jarige leeftijd overleden. Foto's van mijn vader en overige familie heb ik nog niet. Dat komt een dezer dagen naar mij toe. Ik ben razend benieuwd. De helft van mijn familie blijkt uit Quebec te komen en hebben prachtige Franse namen.

Het vervolg van deze story, het complete verhaal, ziet u naar alle waarschijnlijkheid, in het komende ZomerCarillon en wordt geschreven door journalist Paul Abels voor Zilvermagazine.

Henny de Mönnink

Léonard Hervé Perras

In topvorm, bruisend van humor en ogenschijnlijk onverwoestbaar raakt hij niet uitgepraat over hoe hij zijn steentje heeft bijgedragen in twee gigantische oorlogen die de wereld totaal verwoest hebben. Getuige ook de vele medailles die op zijn borst hangen.

Léonard Hervé Perras (Brownsburg Chatham, geboren 19 april 1919 in Lac des Seize Iles (Quebec) is niet zomaar een veteraan.

In feite heeft deze man deelgenomen aan twee wereld conflicten: de Tweede Wereldoorlog en de oorlog om Korea.

Op 21 jarige leeftijd heeft hij zich als vrijwilliger bij het Canadese leger aangemeld omdat hij, getuige zijn verklaring, tijdens de grote crisis in de dertiger jaren, geen werk kon vinden. In de functie van legerarts verdiende hij 1.30 dollar, voor een rekrut een flinke som in die dagen. Met dat geld kon deze rekrut zijn ouders elke maand financieel ondersteunen met 20 dollar. "En dat heb ik 6 jaar gedaan," zo vervolgt hij met een ferme hoofdknik om zijn trots voor het volbrengen van deze taak te onderstrepen. Leonard Perras heeft naar zijn zeggen ook de plicht jegens de van zijn vrijheid beroofde medemens gedaan getuige de onderscheiding voor uitzonderlijke moed als bewijs van de heldendaad die hij verrichtte door 19 personen uit een concentratiekamp te redden.

In de medische kliniek van het leger heeft de jonge vrijwilliger het vak geleerd waardoor hij op het hoogtepunt van de oorlog in Italië, Frankrijk, België, Nederland, Duitsland en Korea reisde.

Aan het front moest hij in het kader van totale onpartijdigheid zowel slachtoffers van de geallieerden als van de vijand behandelen. Tot op de dag van vandaag, spelen de oorlogs tafereelen zich in zijn geheugen af alsof het gisteren gebeurde.

Op het strijdtoneel hadden zowel de blanken als de zwarten gescheiden eetgelegenheden, zo vertelt hij: "Maar op een dag, in een totaal verbrande stad, dwarrelde er zoveel as over ons

heen dat je het verschil tussen blank en zwart niet meer kon zien. Die dag aten de blanken en zwarten die gezamenlijk tegen de vijand streden ook gezamenlijk."

Hij herinnert zich ook dat op een keer een Duitser vanuit zijn goed verborgen schuilplaats onophoudelijk schoot op de geallieerden die hem niet konden traceren. Maar, zo vervolgt hij, de rook van het knetterende salvo verraadde hem. "Ik ben erheen gegaan met mijn geweer en heb hem zonder aarzelen omgebracht; het enige schot dat ik ooit afgevuurd heb."

Koning George VI (vader van koningin Elisabeth) heeft hem persoonlijk de medailles voor zijn heldendaad opgespeld. Hij heeft ook een maand op het paleis van de koningin gelogeerd en dit markeerde tevens het einde van de onderscheiding en dankbaarheid voor het deelnemen aan twee oorlogen.

Op 11 november, herinneringsdag aan de veteranen en gevallen makkers, zegt de veteraan dat de overheid niet voldoende compenseert voor zijn verleende service. Het maakt hem verdrietig en hij voelt zich vergeten. "Ik heb recht op pensioen voor hetgeen ik gedaan heb tijdens de Korea oorlog maar men weigert mij een pensioen toe te kennen. Als excuus voert men aan dat ik vrijwilliger was: Jammer voor u mijnheer Perras. Zij die geen vrijwilliger waren krijgen wel pensioen, dat vind ik onrechtvaardig."

Soms denkt hij aan zijn broer die gevallen is op het slagveld van Normandië. Hij herinnert zich ook met droefheid het overlijden van zijn vrouw en kinderen als gevolg van een fataal auto onge-luk.

Als verklaring voor zijn hoge leeftijd concludeert hij vervolgens dat God gewoon vergeten is hem op te halen.

*Tekst en foto: Frédéric Hountondji
Uit het Frans vertaald door H. van der Grinten*

ALHAMBRA GRANADA

Wat neem ik u altijd graag mee op reis! Reizen vergroot je blik en relativeert het leven van alledag. De andere taal, andere gebruiken en andere sferen werken verfrissend. Bovendien is thuis komen daarna dan altijd weer zo bijzonder. We gaan naar Spanje! Begin februari is het daar heerlijk toeven, je belandt na een paar uur vliegen van de Hollandse winter in de lente. Een bezoek aan het Alhambra in Granada staat op het programma. Wat een mooie authentieke sfeer hangt daar. Ondanks de vele bezoekers heerst er een serene rust.

Dit eeuwenoude fort is één van de meest bekende gebouwen ter wereld. Het Rode Paleis, zoals het Alhambra ook wel wordt genoemd, is door haar lange geschiedenis van verschillende culturen en invloeden een uniek bouwwerk en staat op de lijst van het cultureel erfgoed van Unesco.

De locatie heeft vroeger vooral dienst gedaan als fort en paleis. Je vindt hier sporen uit de islamitische en de christelijke wereld. Soms ook beide stijlen in één object.

Het Alhambra wordt ook wel een miniatuurstad genoemd omdat er tal van bouwwerken zijn neergezet in de loop van de eeuwen. De Nasridische paleizen en het Christelijk paleis zijn oogverblindend mooi met prachtige koepels en bogen, ingelegd met houtsnijwerk en tegels.

De Tuin der tuinen is een aangrenzend landgoed dat dateert uit de tijd van de Nasridische koningen. Er is hier enorm veel groen te vinden, maar ook vijvertjes met fontein en prachtige terrastuinen, geurende rozenstruiken en jasmijn. Wat heerlijk om hier te verdwalen en weg te dromen op een bankje.

BERICHT VAN MARGA

1 April en als we dan naar buiten kijken, is Nederland voor een groot gedeelte wit. De maand maart heeft ons veel zonneschijn gebracht, letterlijk maar ook figuurlijk. Nederland ging van het slot en de coronaregels gingen voor een groot gedeelte de kast in; voor onze bewoners was het opheffen van de 1,5 meter regel misschien wel het allerbelangrijkste. Gezellig met vier bewoners aan tafel koffie drinken en eten, je kunt gesprekken voeren met de mensen naast je. Maar we merken met elkaar ook dat corona echt nog wel onder ons is, jammer genoeg. Ook ik ben nog wat voorzichtig met het organiseren van grote activiteiten maar nu durf ik te zeggen dat we maandelijks weer een grote activiteit gaan organiseren en we zijn achter de schermen bezig met de zomerdag en op Huize Kohlmann de oprichtingsdag, heerlijk.

Voor alle bewoners zal het een topdag zijn met veel gezelligheid en vertier in de vorm van eten en drinken maar ook mooie optredens. Ik hoop u daar te allen te zien.

In de eerste week van maart hadden we al een generale repetitie: de museumweek on tour. In samenwerking met de museumplusbus kregen we voor 14 dagen een expositie van vier schilderijen op locatie; op de woensdag was er een gastdocent om uitleg te geven over de schilderijen en op donderdag hebben we met 15 bewoners een gezamenlijk schilderij gemaakt. Het resultaat komt in de gang bij de fysio te hangen. We sloten deze week af met vrijwilligers van 'NL Doet' die voor alle bewoners pannenkoeken

kwamen bakken onder het genot van een accordeonist. Fijn om zoveel bewoners weer te zien genieten in onze Brasserie. De foto's laten een impressie van deze week zien.

Gelukkig heeft de buurtvereniging Angerenstein ons ook weer weten te vinden en zo komen op palmzondag de kinderen van de wijk weer paaseieren zoeken op het landgoed; ze blijven jammer genoeg wel buiten (we hebben nog steeds mondkapjes plicht en dan is een groep van 30 kinderen en ouders toch nog een stap te ver) maar ze zullen vanaf het terras ons gaan toezingen en wij zorgen dat de koffie en limonade voor ze klaar staat. Ook heeft u gemerkt dat de bus weer wordt ingezet voor beide locaties, er staat al het nodige in de planning. In deze periode van het jaar is de natuur natuurlijk op zijn mooist of althans dat zou het moeten zijn, maar we weten ook dat APRIL DOET WAT HIJ WIL en dat levert ons dan een pak sneeuw op.

*Ik wil u alvast hele fijne paasdagen toewensen
Namens het hele team Welzijn IDHK
Marga Roerdink*

Foto Marga: Henny de Mönnink

Lente in Park Klarenbeek

Foto: Raymond ten Barge

HET LAATSTE WOORD

En voor je het weet was 24 februari 2022 mijn laatste werkdag in aanloop naar mijn pensioen. Meer dan twee jaar geleden besloot ik dat ik mijn laatste drie jaar van mijn werkzame leven de werkweek wilde afbouwen door gemiddeld een dag minder te gaan werken, met het oog op mijn pensioen. Nu zijn veel dingen gegaan zoals ik mij dat had voorgenomen, maar dit laatste is niet gelukt. Ik kom hierop terug.

Op 1 mei 1978 trad ik in dienst van Regina Pacis dat toen nog gehuisvest was op het terrein van Insula Dei aan de Velperweg. Het was Insula Dei die de stichting Regina Pacis oprichtte speciaal bedoeld voor ouderenzorg. In 1973 werd het park Sacré Coeur tegenover Insula Dei aangekocht door Regina Pacis om daar een nieuwbouw complex te bouwen voor 300 bewoners. Toen ik in 1978 in dienst trad zag ik het nieuwe verpleeghuis gebouwd worden en in 1979 was ik onderdeel met vele andere collega's, om de verhuizing te laten plaatsvinden van Insula Dei naar Regina Pacis. In de functie van transporteur die voornamelijk bewoners van en naar de fysiotherapie moest brengen werd duidelijk dat Regina Pacis een groot revalidatiecentrum was met meer dan 150 bewoners die dagelijks behandeling nodig hadden. Opvallend in die tijd was wel dat veel bewoners tijdelijk verbleven en weer naar huis gingen, al dan niet lopend. Rolstoelen waren in de minderheid. Ik ben 30 jaar werkzaam geweest bij Regina Pacis en heb daarbij nagenoeg alle functies mogen vervullen binnen de facilitaire dienst. Vanaf 1982 voornamelijk als leidinggevende. Alle bezoeken aan Insula Dei gaven mij een warm gevoel door de medewerkers die ik kende en de aanwezigheid van religieuzen. Als hoofd van de Technische Dienst en Magazijn van Regina Pacis leverden wij bepaalde diensten aan Insula Dei in geval van storing op het landgoed, niet grootschalig

maar op verzoek. Ook bestond er een dienstverlening dat alle kantoorartikelen werden afgenomen bij Regina Pacis. Daarnaast was in 2004 het idee ontstaan om gezamenlijk een nieuw verzorgingshuis en verpleeghuis te gaan bouwen op de locatie van Insula Dei. De reden voor Regina Pacis was simpel: de levensduur van het gebouw naderde zijn einde en grote renovatie kostte meer dan 60% van nieuwbouw. Bij de ontwikkeling van de nieuwbouw van Regina Pacis werd alleen toestemming gegeven voor een gebouw waar 160 bewoners konden verblijven. Dat betekende dat een deel van de capaciteit (68 plaatsen) elders ondergebracht moesten worden. Insula Dei wilde van 110 naar 140 plaatsen nieuwbouw plegen en kreeg daar geen toestemming voor. Maar na verschillende gesprekken besloten Insula Dei en Regina Pacis om een nauwe samenwerking aan te gaan en een bouwplan in te dienen voor 220 plaatsen op Insula Dei. In 2008 werd de nieuwbouw opgeleverd van Insula Dei en de 68 verpleeghuisplaatsen van Regina Pacis. In 2007 viel de facilitair manager van Insula Dei door ziekte uit en had zijn werk weer hervat in 2008. In dat jaar werd de facilitair manager opnieuw ziek en werd duidelijk dat hij niet zou terugkeren. In dezelfde periode bereikte ik mijn 52e jaar en had bedacht om nog eenmaal van werkgever te veranderen. Ik meldde mij bij de toenmalige bestuurder en toonde mijn interesse voor de functie van facilitair manager. Na een aantal goede gesprekken besloot ik over te stappen naar Insula Dei, daar waar ik ooit begon. De gedachte en motivatie was een stap terug naar een verzorgingshuis dus ook minder hectiek? Nou, niets bleek minder waar te zijn. In mijn niet aflatende ambitie dacht ik de hele wereld aan te kunnen en bleef op verzoek van de bestuurder van Regina Pacis gedeeltelijk werken voor Regina Pacis dat in de afrondende fase was van de realisatie van een nieuw verpleeg-

huis. Insula Dei was nog een half jaar verwijderd van de oplevering van de nieuwbouw. Twee grote projecten die veel tijd kostten, daarnaast moest er een verhuisplan opgesteld worden voor Insula Dei, een nieuwe facilitaire organisatie ontwikkeld worden, een keuken in huizen onder leiding van Regina Pacis die de productie van Insula Dei en Regina Pacis dagelijks moest voorzien van een warme maaltijd inclusief de externe klanten van beide partijen. Ik zou er nog veel over kunnen schrijven maar teveel werk en teveel problemen om op te lossen. Ondanks dat ik alles wilde oplossen bleek dat niet te lukken en trok ik op 2 december de stekker eruit: het ging niet meer....

Zestien uur werken per dag, zeven dagen in de week en het werd niet beter. Ik meldde mij ziek en ben na zes weken weer aan het werk gegaan. In april 2009 besloten we in goed overleg dat ik de functie van facilitair manager zou neerleggen en accepteerde de functie van Hoofd Voeding en Technische Dienst. Achteraf gezien een geweldige functie met uitdagingen. Van techniek wist ik al het een en ander en kende het gebouw dat net was opgeleverd met al zijn ongemakken. Uiteindelijk kreeg ik ook de portefeuille van ICT omdat ik nog wel eens antwoord wist op vragen en oplossingen. Samen met de mensen van de keuken en de mannen van de Technische Dienst waren we in staat de organisatie te bedienen op alle vragen die zich voordeden. Dat deed ik niet alleen. John Evers en Dennis Neijenhuis zijn altijd mijn collega's geweest op wie ik kon bouwen en vertrouwen. John, een trouwe collega die vooral de eerste jaren bescheiden was maar staat voor gastvrijheid in alle zin van het woord. Een passie die ik deel met John. Dennis, voor mij de jonge hond die gretig was en leergierig. Iets wat ik herkende van mijzelf toen ik zo jong was en accepteerde dat maar bewaakte wel de grenzen. Fijne collega's waar je altijd van op aan

kunt. Dank daarvoor.

Een aantal jaren geleden ontstond er een vacature in de Ondernemingsraad en ik voelde de behoefte om toe te treden tot de OR, omdat ik vond dat zaken beter konden dan ze tot dan toe liepen. Het lidmaatschap heeft ruim 6 jaar geduurd en is zeer turbulent geweest door alle ontwikkelingen binnen de organisatie. Daarbij leerde ik weer andere mensen kennen en koos ervoor om de rol van vicevoorzitter te vervullen naast Jorik die voorzitter werd. Een mooie tijd om kennis over te dragen op leden en voorzitter. Moeilijke en zware tijden gehad met intensieve dagen om tot besluiten te komen die het beste waren voor de organisatie en de mensen die er werkten en woonden. Alle leden van de OR bezaten een buitengewoon talent en stonden er altijd als het erop aan kwam. Ik hou er alleen maar warme herinneringen aan over en dank ze nogmaals voor alle inspanningen en vriendschap die we hebben opgebouwd.

In 2020 was Yolanda de Jong bestuurder; ik sprak haar in mei van dat jaar en zei: "Yolanda, ik zou het fijn vinden om de komende twee jaar meer af te gaan bouwen naar mijn pensioen." Voorstel was, dat ik de keuken in oktober zou overdragen aan John, hem zou helpen en ondersteunen waar nodig om de slag naar de toekomst te maken met de keuken en daarnaast de dossiers van alles wat met techniek te maken heeft, op orde brengen zodat dit voor de toekomst gebruikt kan worden. We hadden zicht op het samengaan met DGG dus ICT zou dan overgaan naar DGG. We werden het eens over het voornemen totdat het augustus werd en Yolanda mij uitnodigde op HK voor een werkoverleg en mij niet vroeg maar vertelde dat ze besloten had samen met Sylvia dat het goed zou zijn dat ik teamleider zou worden op HK samen

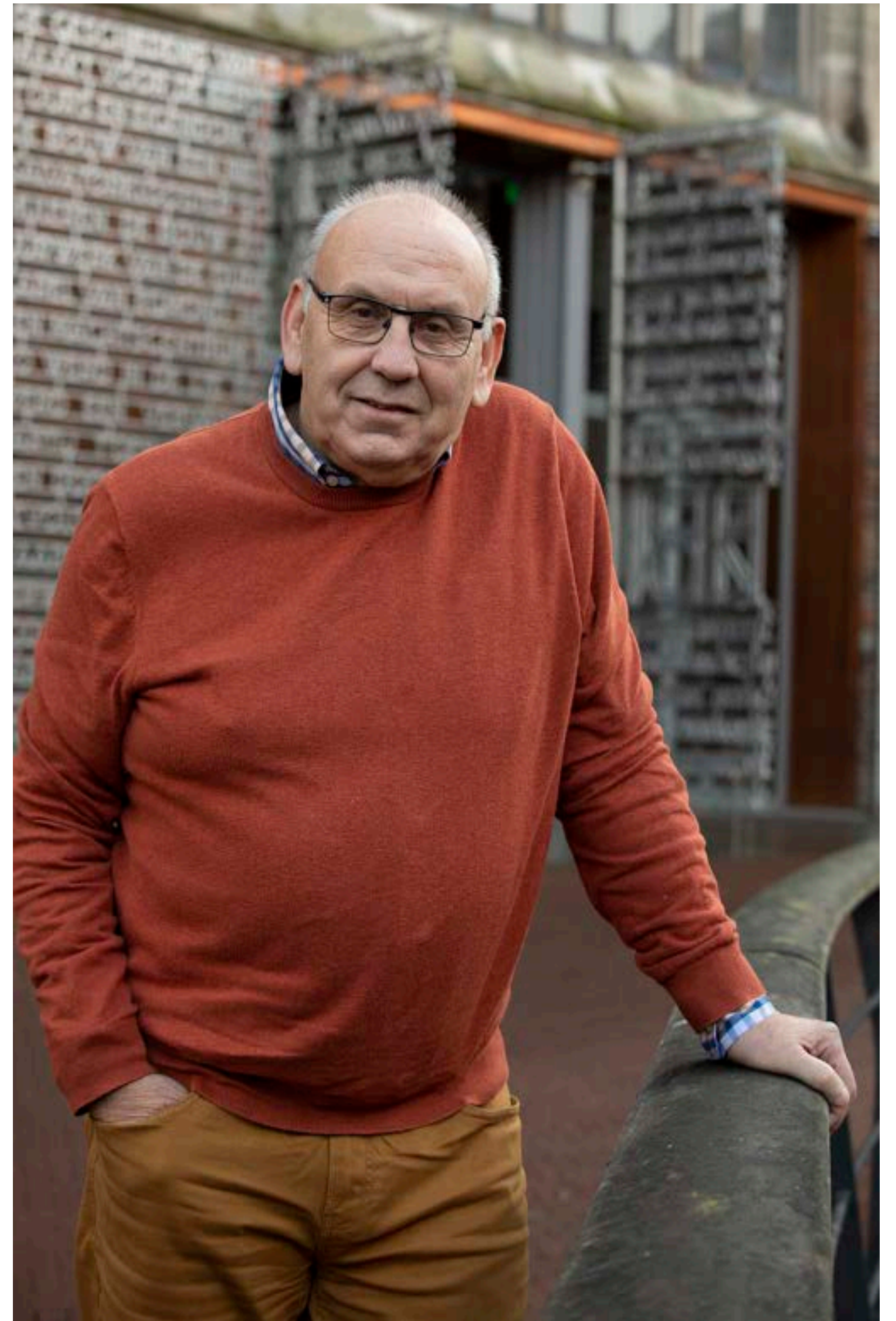
met Ineke Vromen. Mijn eerste reactie was ben je ... geworden? Vergis je je niet? Zoals jullie weten heb ik 'ja' gezegd, tegen een klus die erg zwaar is. Een mooie klus om de mensen die er wonen en die er werken. Ik startte oktober 2020 en had (niet meteen) allerlei plannen die verwezenlijkt moesten worden.. ik had het kunnen weten. Er moest een kwaliteitsjaarplan komen, een verbeterplan volgens de prezo methode, project IPVB (Budgetbeheersing), kleinschalig werken op HK4, methodisch werken, Medicatie Veiligheid vergroten en daarnaast de werkorganisatie op orde brengen. Omdat ik altijd denk in mogelijkheden gaf ik steeds aan wat we volgens mij wél konden, i.p.v. wat niet. Intussen werden we ingehaald door hoog en langdurig verzuim, corona maatregelen, uitbraak, sluiting van afdelingen, medewerkers die door corona uitvielen. Een helse periode die ik niet had willen missen door alles wat ik geleerd en gezien heb. De samenwerking met Josan, Esther, Conny, Sabrina, Dorry en Ingrid hebben voor mij opgeleverd dat wanneer de personele bezetting op orde komt van HK, er een mooie toekomst ligt voor HK. Simpelweg omdat iedereen zijn kwaliteiten inzet voor goede zorg, een aangenaam werkklimaat, met aandacht voor de bewoner die centraal staat. Waar ook tijd wordt gevonden om te lachen. En dit alles in een veranderende omgeving van alweer een nieuwe leidinggevende, nieuwe woonzorgmanager, zaken die opnieuw uitgevonden moeten worden? Niets lijkt hetzelfde, alles moet weer anders... Nou, ik snap deze gedachte maar geef ook terug dat de bewoners zijn gebleven, de zorg dagelijks gewoon geleverd moet worden met aandacht voor het individu of het nu een medewerker is of een bewoner. Het is geen taak van de organisatie of de leidinggevende maar een taak van iedereen om te zorgen dat het morgen beter wordt... en laten we nu eerlijk zijn: de bestuurder staat niet aan het bed maar aan het roer, dus maak er samen iets van. Samen Maakt Het Verskil. Ik dank iedereen voor de samenwerking van de afgelopen jaren: alle medewerkers van de afdelingen facilitair, maar toch bijzondere dank aan de collega's van het restaurant voor al die lekkere cappuccino's. De collega's van de receptie die

zo gastvrij en belangrijk zijn, nogmaals John en Dennis en Jorik, onze geadopteerde collega. De collega's van de zorg van gastvrouw tot teamleider. Ik dank iedereen voor alle mooie momenten waar we afscheid hebben genomen en de mooie woorden, de attenties... het was geweldig!

Na ruim 44 jaar is het mooi geweest en na 52 jaar werken zeker. Vanaf 2008 ontving ik meer dan 68.000 e-mails wat neerkomt op 13 e-mails per dag x 365 dagen x 13 jaar en weet dat er sommige dagen bij waren van 60 a 70 e-mails. En om het af te sluiten ruim 27.000 e-mails verzonden wat neerkomt op 6 mails per dag. Telefoontjes heb ik niet bijgehouden en afspraken vastleggen was helemaal moeilijk; mijn agenda zat in mijn hoofd maar... dat is nu voorbij, het wordt stil...

Wat ga ik doen?? Eerste gedachte is: als ik 30 was ging ik helpen in Oekraïne... of moeten wij iets doen aan hulp voor al die mensen??... Toch maar even rust nemen en hopen dat het iedereen goed gaat. Ik wens jullie het allerbeste toe. Weet dat ik jullie nooit zal vergeten.

Wim Combé

Even voorstellen: André Harinck, onze nieuwe woonzorgmanager

André Harinck (Zwijndrecht, 1960), zoon van een kruidenier aldaar. Zijn ouders waren beiden Zeeuwen. De meeste kruidenierswaren kon je daar nog los kopen. Het werd dan afgewogen en in een papieren zakje gedaan. Later werd een deel van de winkel zelfbediening. Dat was iets nieuws in die tijd. André moest al vroeg de handen uit de mouwen steken. Boodschappen werden in André's vroegste jeugd nog met de bakfiets bezorgd. Later kwam er een auto. André: "We leerden al jong hoe we met de klanten om moesten gaan. Het leerde mij al vroeg om te luisteren naar de wensen van onze klanten en daarop goed te reageren. Wij hadden een zwarte wandtelefoon en mij werd geleerd hoe we de telefoon aan moesten nemen. Dienstbaar zijn werd ons met de paplepel ingegoten. Misschien kun je daarin wel iets van mijn latere passie voor de ouderenzorg ontdekken. Luisteren en dienstbaar zijn. Mijn vader is geen kruidenier gebleven. Hij zag toen al de opmars van de grote supermarkten. Hij verkocht zijn zaak en werd vertegenwoordiger. Wij verhuisden van Zwijndrecht naar Zeeland. We woonden daar in een klein dorp, Schore, dat is er nog steeds. We hebben daar vijf jaar gewoond, tot mijn vader een andere baan kreeg en wij nabij Gorinchem verhuisden. Ik zat toen in de derde van de middelbare school. Al met al heb ik twee lagere scholen en twee middelbare scholen gehad. Dat is niet erg gunstig voor je binding met een plaats en met mensen."

André: Hoe ben in je huidige beroep terecht gekomen?

"Ik heb de havo prima doorlopen. Ik heb nog even gedacht om een opleiding tot verpleegkundige te gaan doen. Omdat ik in militaire dienst moest heb ik alle plannen maar eerst laten lopen. Na mijn diensttijd was het recessie en heel moeilijk om aan werk te komen. Toen ik de kans kreeg om medewerker te worden bij een ingenieursbedrijf dat allerlei metingen verrichtte heb ik dat met beide handen aangegrepen. Toen ik

daar enkele jaren gewerkt had en iemand sprak die in de ouderenzorg werkte, begon het bij mij te kriebelen. Ik vroeg mezelf af wat ik het liefste zou willen doen. Directeur van een bejaardenhuis, dat zou ik wel willen. Ik was 23 jaar toen. Zogezegd, zo gedaan. Ik heb mijn baan opgezegd en ben aan de studie gegaan. Naast mijn studie A- en B-verpleegkundige ben ik ook een managementopleiding gaan doen. Na mijn studie kreeg ik mijn eerste functie als manager bij een zorgcentrum in het Land van Maas en Waal. Dit was in de tijd dat schaalvergroting zijn intrede deed in de ouderenzorg. Later heb ik voor een nog grotere organisatie de facilitaire dienst opgezet. Het verschil nu is dat de zorgvraag van de bewoners steeds hoger wordt en de woonduur korter. Ik hoorde laatst iemand zeggen: "Al jaren lang is de drempel tot toegang in de zorg hoger geworden." Dat kan ik beamen. Dat laatste geldt niet alleen voor de ouderenzorg, maar ook voor de thuiszorg en hulp in de huishouding."

André Harinck kwam in 2011 in dienst van de DrieGasthuizenGroep. André: "Ik ben vanaf het begin verantwoordelijk geweest voor de locatie Drie Gasthuizen aan de Rosendaalseweg. Ik heb er altijd al andere locaties bij gehad. Zo heb ik Westerkade gebouwd aan de Westervoortsedijk. Ook heb ik de sluiting van de Paasberg begeleid."

André: kende je Insula Dei al?

"Jazeker. We hebben een tijd lang een etage gehuurd in Huize Kohlmann en uit die tijd stammen mijn contacten met Insula Dei Huize Kohlmann. Het is hier niet nieuw voor mij. Ik ben hier op 1 maart begonnen. Mijn eerste indrukken hier zijn goed. Ik ontmoet veel gemotiveerde mensen hier. Ik ben positief ingesteld en geloof dat er geen slechte ouderenzorg bestaat. De intentie om het goed te doen hier is aanwezig. Ik wil samen met de collega's proberen om een stap verder te komen."

Foto en tekst: Henny de Mönnink

DE HINDOE MOERTI

Tijdens zijn meer dan dertigjarig verblijf in Varanasi, het geestelijk centrum van het hindoeïsme, heeft Frans Baartmans mhm een diepgaande studie gemaakt van deze wereldgodsdienst. In deze bijdrage probeert hij enkele hardnekkige misverstanden betreffende het Godsdeed in de hindoe traditie uit de weg te ruimen.

‘Moerti’ is de hindoe naam voor een beeld of een afbeelding van een hindoe ‘god of godin’, zoals wij in Nederland ze. De naam ‘god of godin’ is, zo zeggen vooraanstaande hindoe theologen en goeroes, een onjuiste vertaling van de namen Deva en Devi in de officiële brahmaanse hindoe geloofstraditie. Die is door priester-leraren overgeleverd van de ene generatie op de andere. Niet dat de hindoes willen wedijveren met bekende monotheïstische godsdiensten – de joodse traditie, de islam en het christendom. Waarom is er tot op vandaag nog steeds wrijving tussen Hindoes, moslims en christenen in India? India heeft vele eeuwen van overheersing gekend. Eerst door de moslims en daarna door de Portugezen. In zuidelijk India en in West India’s Goa. Daarna kwam het Engelse koloniale bewind. De overheersers legden vaak een agressieve bekeringsijver aan de dag. Na India’s onafhankelijkheid in 1947 wil de hindoe geloofstraditie zich profileren. Ze vraagt om beter en dieper begrip, om meer studie van de hindoe traditie. In deze korte studie over de hindoe beelden is het onvermijdelijk dat er een paar Indiase woorden aan te pas komen.

‘Brahman’

De joodse, islamitische en de christelijke tradities hebben een Godsbeeld, Gods begrip of Godsdeed. Het centrale thema van deze openbaringsreligies is de persoonlijke ontmoeting of confrontatie tussen God en de mens. De hindoe traditie heeft ook een Godsdeed, maar op een andere manier. Een meer mystieke? Een meer transcendente? De naam is Brahman, het

Onuitsprekelijke Onmetelijke Alzijn. Dat wat is. De ene Adem. Ik ben die ik ben, ‘Brahman Asmi’. Dat zijn indrukwekkende woorden. Ze staan in de oudste Indiase schriften van meer dan 2500 jaar geleden. En hoe lang hadden de mensen in India het niet over: ‘Ik ben die ik ben?’

De naam Brahman is afgeleid van het Sanskriet werkwoord ‘brh’. Het betekent: ‘Over de rand heen overlopen’. Zoals je een kopje thee te vol kunt inschenken en de thee loopt over het tafelkleed heen, om het zomaar te zeggen. Brahman reikt tot over de verster van het universum. Brahman kan niet in menselijke termen worden geduid of beschreven. In hun gewone dagelijkse leven spreken Hindoes de naam nauwelijks uit, is mijn ervaring in India. Vraag je wat meer geletterde mensen wie Brahman is: ‘Brahman is Neti, Neti!’, ‘Niet dit, niet dat’. Zo staat het ook in de Indiase schriften.

‘Deva en Devi’

Wie in India was of een hindoe tempel in Nederland of elders heeft bezocht, zag de uitbundig en sierlijk geklede beelden. Ze zijn vaak toegelust met allerlei attributen en symbolen. Voor niet ingewijden zijn die moeilijk te begrijpen. Ze zijn voortgekomen uit het oergeheugen, de mythen en de gezamenlijke geschiedenis van de mensen in India, hun ervaringen en bespiegelingen. Wanneer ‘begon’ de Hindoe traditie? Wij in Europa stellen zojuist mogelijke historische data op prijs. De hindoe geloofstraditie heeft geen historisch aanwijsbare stichter of stichteres. De oudste Indiase Vedische schriften hebben het

Devi Saraswati, godin van de Kunsten en Wetenschappen

over zeven ‘wijzen’ (‘rishis’) die geheimvolle ingevingen en kennis bezaten van het universum en het bovennatuurlijke. Ze vertelden de mensen erover.

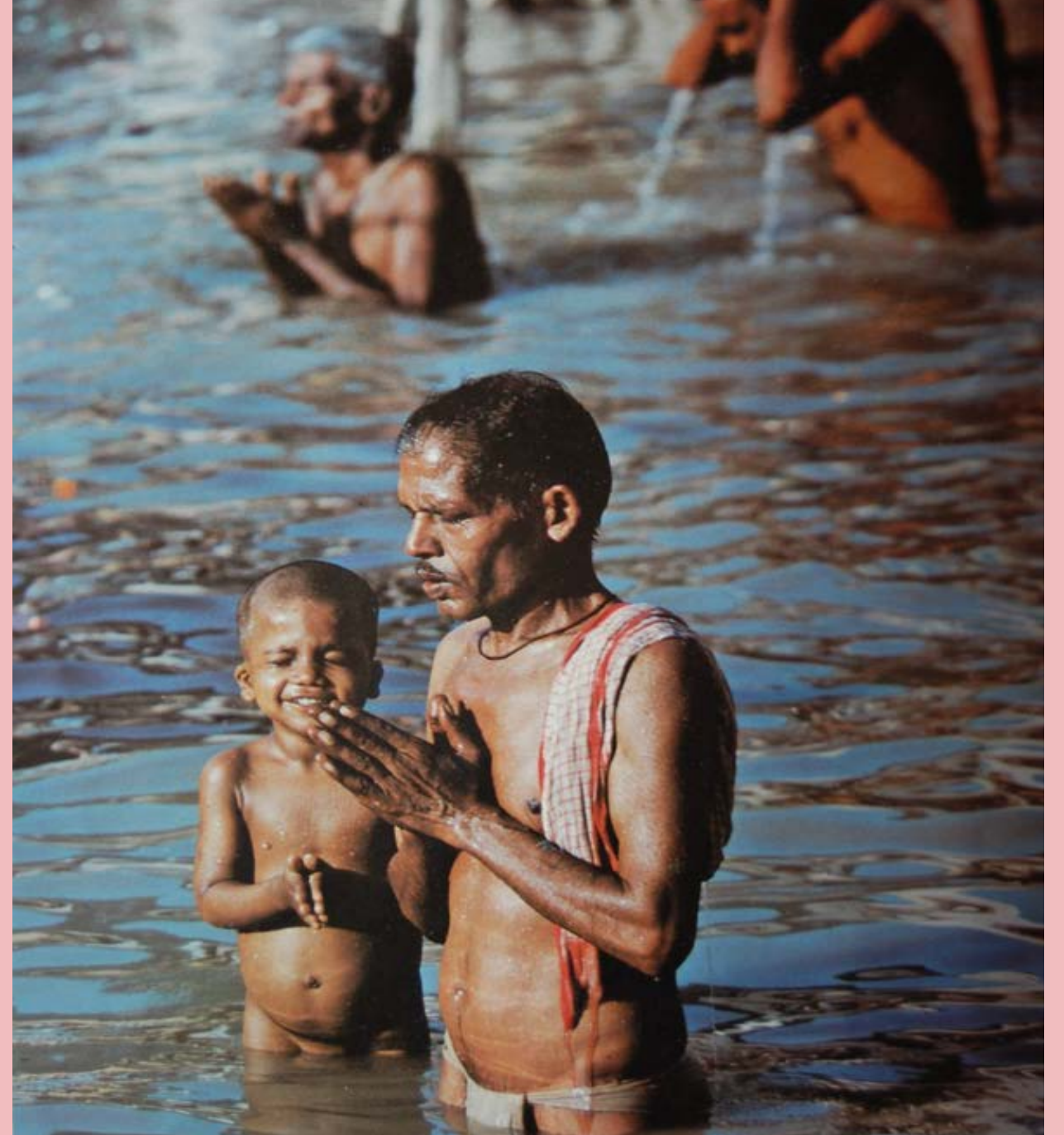
Een misverstand

In de negentiende eeuw begon in Europa serieuze studie van de hindoe geloofstraditie. Een van de meest bekende Sanskritisten was Max Müller van de Duitse School. Hij doceerde in Oxford. Hindoe theologen en goeroes in India en elders vragen zich tot vandaag af hoe het kwam dat de Hindoe beelden en wat ze voorstelden ‘Goden en Godinnen’ werden genoemd. (Voor verdere informatie: google naar Max Müller. 1823-1900.)

Zo begon men in het Westen te praten over ‘het pantheïstisch hindoeïsme’. Hindoes in India reageren laconiek: “So what. This is your problem.” De nogal eens agressieve bekeringsdrift – ik noemde het zojuist- die de islam en het christendom aan de dag legden zette kwaad bloed bij de geletterde hoge kaste Hindoes. Wat wij in Nederland ‘Hindoe Goden en Godinnen’ noemen – in andere Europese landen is dat niet anders – berust op een misverstand. De Hindoes geven hun de namen Deva en Devi. Die namen zijn afgeleid van het werkwoord ‘dev’. Dat betekent: lichtend schijnen, lichtend wezen, bovennatuurlijk wezen’. Je kunt het op google vinden.

Hoe ontstaat het beeld van een hindoe Deva of Devi? Het gaat hier over het beeld van een Deva of Devi aan wie een tempel is gewijd en over de beelden van een Deva of Devi die in de straten en op pleinen worden vereerd, wanneer voor hen een feest wordt gevierd. Populaire Devi’s zijn Doerga Devi die het kwaad overwint en Saraswati, de patrones van de kunsten en wetenschappen of Ganesh met zijn olifantshoofd.

Hij is de patroon van een goede succesvolle dag. Onder de oude handboeken voor kunstenaars is het Shilpa Shastra handboek een van de belangrijkste. Een beeld dat, eenmaal klaar, in een speciale rite met ‘bovennatuurlijke adem’ door priesters tot leven wordt gewekt voor de eredienst, moet heilig zijn. Het moet kunnen getuigen van de perfecte Cosmische Orde (Rta), een belangrijk gedachtengoed in de hindoe traditie. De Cosmische orde wordt ervaren als ‘rond’, de eeuwigdurende rondte van hemel en aarde rond de as van de cosmos, de mythische heilige berg waar de Deva’s en Devi’s wonen.

Noodklok

Dit is een dringende oproep van pater Frans Baartmans MHM:

“Vanwege de grimmige corona en armoede situatie in India en dan speciaal in het gebied waar ik 38 jaar werkte, vragen wij dringend om uw bijdrage. Wij als Stichting Benaresfonds zijn praktisch door onze gelden heen om onze mensen, de Dalits, daar te voorzien van de eerste levensbehoeften. De Dalits sterven er als ratten. Wij moeten hen bijstaan en kunnen hen niet in de steek laten. Dit zijn ernstige zorgen. A.u.b.: alleen met uw giften kunnen wij de toestand voor de Dalits iets verzachten. Ik dank u zeer voor uw hulp in deze.”

Gegevens voor donatie:

Bankrekening: NL 39 ABNA 0 400 236311. T.n.v. Nederlandse Regio van Mill Hill, Oosterbeek. Dit o.v.v.: gift Stichting Benaresfonds. U kunt er ook voor kiezen om vaste donateur te worden en een bedrag periodiek over te schrijven. Stichting Benaresfonds. [www. benaresfonds.nl](http://www.benaresfonds.nl)

Op ons mooie Landgoed Rennen Enk...

Achter de schermen wordt hard gewerkt aan het verkrijgen van de vergunning voor onze nieuwbouw. Uiteraard begrijpen wij met een landgoed zoals Rennen Enk dat er landschappelijk goed mee gedacht wordt. Dus hier leveren we op verzoek gemeente nog een aantal stukken voor aan. We houden jullie op de hoogte.

Ondertussen gaat het wonen en leven op het landgoed door. Er wordt gewandeld, de bankjes raken bezet en we genieten van het voorjaar.

Terwijl ik dit stukje schrijf weten we ook 'maart roert zijn staart en april doet wat hij wil', want ik kijk ineens tegen een wit grasveld aan. Maar ook naar een prachtige in bloei staande Magnolia. Maar laten we vooruitkijken en hopen op een mooi voorjaar met vaak het zonnetje en richting de zomer weer langzaam plannen gaan maken voor uitjes, reisjes en zo.

Ondertussen wordt het park in gereedheid gebracht, de laatste drie weken wordt er volop rond gereden met hoogwerkers voor de veiligheid snoei. Jaarlijks wordt er een rapport gemaakt waarbij gekeken wordt naar de bomen, de veiligheid en wat er gedaan moet worden.

In onze appartementengebouwen waar je kan

huren en zelfstandig woont, eventueel met thuiszorg, zijn dit 1e kwartaal van het jaar wel veel mutaties geweest. Maar gelukkig kunnen we ook weer veel nieuwe huurders verwelkomen. Dit zowel in Stellen als in Rennen Enk. Belangstelling tonen kan via een berichtje naar info@landgoedrennenen.nl.

Ik sluit graag af met alle lezers een goede Pasen toe te wensen!

Jozé Janssen, directeur
Stichting Beheer Insula Dei
Stichting Stella Maris

www.landgoedrennenen.nl

Ad was vele jaren journalist bij Libelle. Hier schrijft hij over zijn Libelle-tijd en zijn nieuwe leven als opa en pensionado.

BEVRIJDINGSKINDEREN

Het is februari 1985 en ik ben voor Libelle onderweg van Schiphol naar Toronto. Samen met zeven Nederlandse bevrijdingskinderen. Want zij gaan daar voor het eerst in hun bijna 40-jarige leven hun Canadese vader ontmoeten, die in 1945 als geallieerde soldaat Nederland mede hielp te bevrijden van de Duitse bezetters. De sfeer onder de bevrijdingskinderen heeft veel weg van een grote-mensen-schoolreisje. Vrolijkheid alom. Al zie je ze soms ook verwachtingsvol kijken: Hoe zal straks onze allereerste kennismaking verlopen? Zou ik op mijn vader lijken? Zie ik misschien ook andere trekjes van hem terug in mezelf?

Het zouden stuk voor stuk emotionele ontmoetingen worden, daar in het verre Canada. Al liep de allereerste kennismaking met hun Canadese vader voor enkele bevrijdingskinderen helaas uit op een bittere teleurstelling. Daarover straks meer.

Aan deze bijzondere reportagereis, ter gelegenheid van de 40-jarige viering van onze bevrijding, gingen heel wat voorbereidingen vooraf. Van de Vereniging Canadese Bevrijdingskinderen en zeker ook van de legendarische Olga Rains, die samen met haar Canadese man Lloyd maar liefst zo'n 4.000 bevrijdingskinderen in contact wist te brengen met hun biologische

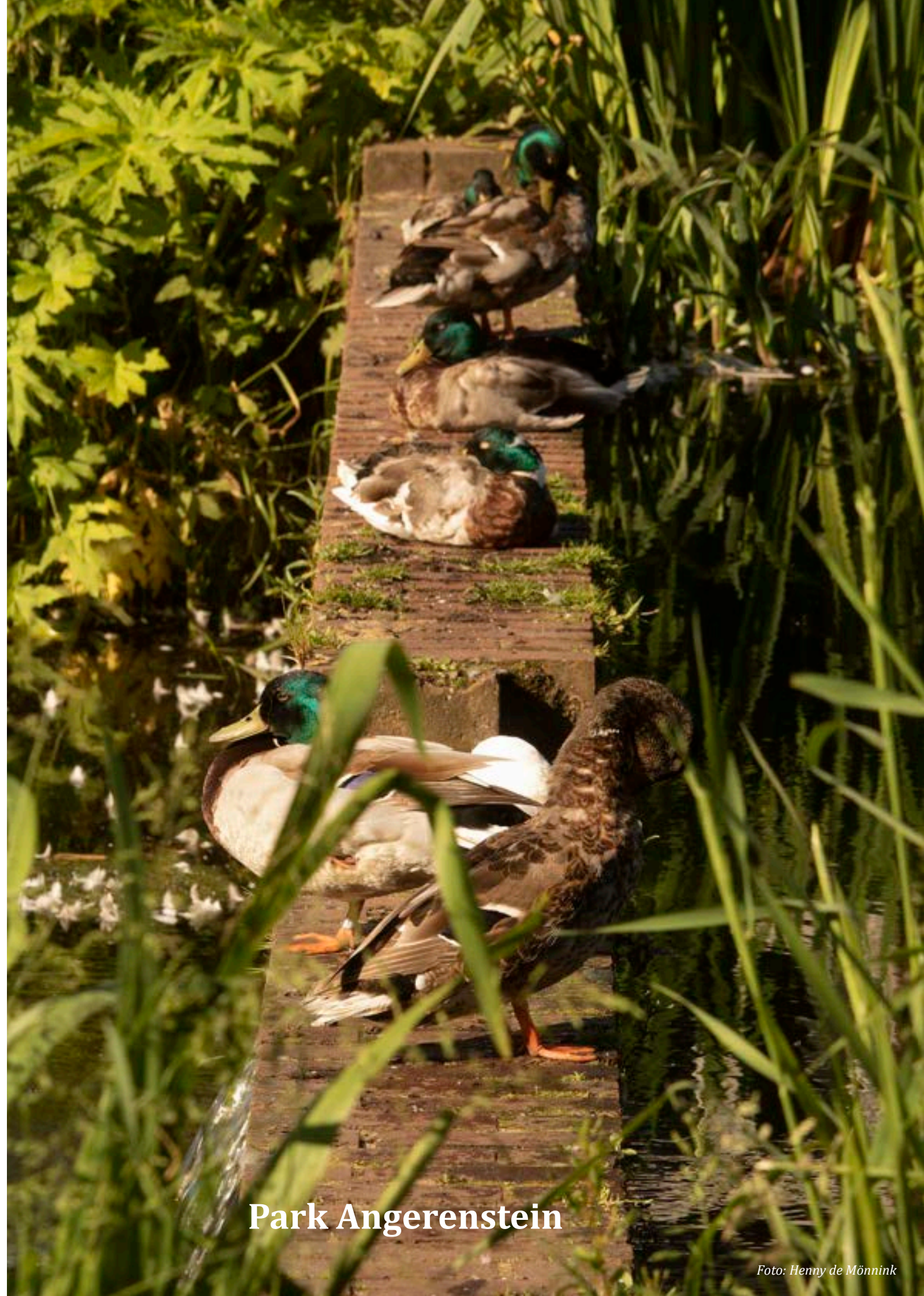
vader in Canada.

Om praktische (reis)redenen waren de meeste kind-vader-ontmoetingen gepland in Toronto en wijde omgeving. Onder meer in Kingston, Timmins en Windsor, vaak prima per trein bereikbaar.

Wat een verschil met ons land, viel me in 1985 meteen op, dat reizen per trein in Canada.

Alleen al de treinen zelf. Ruim en schoon van binnen en ook zonder ongevraagde, 'kunstzinnige' graffiti-uitingen aan de buitenkant. En dan in de wat kleinere stations onderweg. Zin in een broodje of een andere versnapering? Pure zelfbediening, in goed vertrouwen. Dus pak het gerust zelf uit de kast of de koeling. En laat het betreffende bedrag daar achter. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld een broodje hamburger. Dat pak je er zelf uit de koelkast, zet het even in de magnetron en klaar om lekker warm op te eten! Zonodig op een echt bordje dat je daarvoor van de klaarstaande stapel hebt gepakt. En ook geen plastic weggooi-bestek trouwens, maar echte messen, vorken en lepels van staal. Want die neem je toch niet 'per ongeluk' mee naar huis? Welnee, die leg je na gebruik gewoon terug bij alle andere, gebruikte spullen. Klaar voor de afwas. Zo kan het dus ook!

Nog heel even terug naar die allereerste ontmoetingen tussen de Nederlandse bevrijdingskinderen en hun Canadese vaders. Die verliepen in veruit de meeste gevallen gelukkig allerhartelijkst. Zij werden daar – zelfs na die bijna 40 jaar – vrijwel allemaal enthousiast ontvangen, als een soort van verloren gewaande zoon of dochter. Ook de meeste Canadese echtgenotes van die vaders en hun halfbroers- en -zussen sloten de bevrijdingskinderen al snel in hun hart. Al liep een enkele ontmoeting, tegen alle verwachtingen in, op het allerlaatste moment helaas uit op onplezierig geruzie. Tot zichtbaar verdriet van zowel het Nederlandse bevrijdingskind als die Canadese vader. Soms speelde daarbij een (jaloerse?) Canadese echtgenote een akelige rol. En in één geval ook de Canadese kinderen van de vader. Hun ruzie-oorzaak was rondit tenenkrommend. Zij beseften opeens dat hun erfenis later weleens gedeeld zou moeten worden met nog een ander kind, namelijk dat bevrijdingskind uit Nederland...!

Park Angerenstein

Dorpsmuziek

Een verhaal van Th. F. Bluemer

Meneer Th. F. Bluemer woonde hier zo'n tien jaar. Hij is overleden in 2011 op 100-jarige leeftijd. Tot op het laatst schreef hij voor het Carillon de mooiste verhalen. Herinneringen aan vroeger en aan zijn geboortedorp Netterden.

De belangeloze hulp die tegenwoordig geboden wordt door familie, bekenden en vrijwilligers draagt de mooie naam van mantelzorg. Deze hulp was vroeger ruimschoots aanwezig in de zogenaamde burenhulp. Die hulp stoelde op eeuwenoude traditie. Ze uitte zich niet alleen in hand- en spandiensten, maar ook in de betrokkenheid bij het wel en wee van de buurtgemeenschap. Dat het medeleven zeer intens was, bleek op een koude februaridag in 1910, toen mijn broer Louis als stamhouder geboren werd en de hele buurt spontaan de vlag uithing. Dit stoelde niet op rang of status, maar op een heel ander feit. Mijn ouders waren namelijk gezegend met vijf dochters. Dat gegeven was voor de burenhulp oorzaak om medelijden te hebben met het hoofd van het gezin, dat alleen dochters om zich heen had. Vader was echter trots op zijn vijf dochters. Mijn broer kreeg door een en ander ongewild de status van zondagskind. Van deze status heeft hij vooral in zijn kleuterjaren goed geprofiteerd en wel in de vorm van snoepjes en hebbedingetjes. Daar was zijn uiterlijk ook debet aan; hij had een opvallende witte kuif. De tijd waarin we toen leefden was een crisistijd in de ergste vorm. Wij kinderen konden dat ook merken. Vooral één ding viel op. Alle kinderen hadden van jongs af aan een spaarvarken. Die spaarvarkens stonden gedurende de crisisjaren droog; er kwam geen cent in. Op een goede dag werd Louis begunstigd met een heuse trekkharmonica compleet met draagband. Hij kreeg deze van een bejaarde winkelier. Bij thuiskomst werd hij van alle kanten gefeliciteerd met het geschenk. Aan die blijdschap kwam vlot een einde toen hij de meest schrille

klanken aan het instrument wist te ontlokken. Hem werd vriendelijk verzocht de oefeningen in het achterhuis voort te zetten. De koeien waren van stal en daardoor kon de melkgift door die ijselijke geluiden niet beïnvloed worden. Geleidelijk aan veranderden die ijselijke tonen in lichte akkoorden, die op hun beurt weer verdergingen in bekende melodieën. Een van die melodieën stoelde op een smartlap die wellicht een van de eerste uit de vorige eeuw was. Het was een eenvoudige melodie met een niet mis te verstane inhoud: “Moeder onze kraai is dood Hij is van zijn stokje gevallen Hij heeft gebroken zijn linkerpoot Moeder onze kraai is dood” Louis wist de melodie perfect na te spelen. Mede hierdoor kwam hij op een lumineuze inval. Hij vertelde me in vertrouwen dat muzikanten in het buitenland op drukke pleinen speelden, of zelfs langs huizen gingen om geld los te peuteren van voorbijgangers of bewoners. Nu had hij bedacht om dat ook in ons dorp toe te passen. Hij zou dan spelen en ik moest hem dan assisteren door met een geldbakje, gemaakt van een visblikje, de centen in ontvangst te nemen. Met het oog op mijn spaarvarken stemde ik hier graag mee in. Op een mooie zaterdagmorgen zou de expeditie uitgevoerd worden. Terwijl we normaal altijd met z'n drieën speelden, Louis, mijn zusje Fien en ik, was het van begin af aan duidelijk dat Fien niet mee kon. Maar wat we ook probeerden, ze was niet uit onze buurt weg te branden. Ten einde raad stuurden we haar met een loze boodschap naar het voorhuis en maakten dat

we als de gesmeerde bliksem wegwamen. We waren echter nog geen honderd meter van huis, toen ze ons huilend achterna liep. Het had geen enkele zin om haar opnieuw terug te sturen, want dan viel het hele plan in duigen; de tijd drong. Zo togen we dan op weg in gezelschap van Fien die met een behuild gezichtje en een afgezaakt kousje naast ons huppelde op weg naar ons eerste slachtoffer: tante Betje van het kasteeltje. De toevoeging ‘van het kasteeltje’ had zijn oorsprong in het feit dat op het terrein van de huidige woning, in de middeleeuwen een imposant kasteel had gestaan, genaamd de Woldeburcht. Hier waren nog een paar overblijfselen en stukken gracht getuige van. Tante Betje was in onze ogen een rijke dame, meestal in het zwart gekleed en ze had een dienstbode tot haar beschikking. Nadat we aangebeld hadden, ging de deur op een kiertje open en keek de dienstbode naar buiten. Die zag wel dat de aubade niet voor haar bedoeld was en spoedde zich naar mevrouw. Deze verscheen weldra in de deuropening en bekeek het voor haar staande gezelschap met vriendelijke ogen, waarbij haar blik vertederd aan Fien bleef haken. Louis zette onmiddellijk de melodie in, terwijl ik een beetje onhandig manoeuvreerde met het centenblikje. De smartlap duurde maar kort en ik zag dat tante Betje haar beugeltas opende en haastig naar haar beurs zocht. Toen ze deze gevonden had, hoorde ik het rinkelen van de muntjes. En zowaar, daar kwam een stuiver tevoorschijn, die ze met een sierlijk gebaar in mijn centenbakje deponeerde. Onze eerste buit was binnen. Na haastig goedendag geknikt te hebben, gingen we naar de nabijgelegen boerderij waar onze komst

al aangekondigd was door de kettinghond en rondlopende kinderen. De beloning daar was drie cent en op deze manier werd onze strooptocht binnen een uur beëindigd. We waren nog op de afgesproken tijd thuis en vertelden er uitbundig over de wederwaardigheden van die morgen en het geld dat we opgehaald hadden. Maar in plaats van dat er complimentjes uitgedeeld werden, was onze moeder verschrikkelijk boos. Ze schaamde zich over ons gedrag. Wat moesten de mensen wel van ons denken? Dat we door onze ouders op weg waren gestuurd om te bedelen? We moesten en zouden het geld weer terug brengen. Weg waren alle illusies over een goed gevuld spaarvarken. Gelukkig bracht mijn vader uitkomst. Toen hij het verhaal gehoord had begonnen zijn ogen te glimmen. Hij vroeg moeder slechts wat zij gedaan zou hebben als de buurkinderen zo bij ons langsgesproken waren. Van die kant had moeder het nog niet bekeken en kon ze zich toch met een en ander verzoenen. We mochten het geld verdelen, maar de stuiver van tante Betje was voor Louis. We moesten echter beloven dat we niet meer op eigen houtje zo'n rondgang op touw zouden zetten. En daarmee was het muzikale intermezzo voorgoed afgesloten.

Th.F Bluemer

De Derde Generatie

Suus is 13 januari 2021 geboren in de corona tijd, wat betekende dat ik als oma er niet meteen heen mocht, maar dat is later zeer zeker goed gekomen.

Per 1 mei ga ik met pensioen en heb dus nog meer tijd voor mijn lieve kleindochter.

Liefs van Bernadette de Wit

Foto: Henny de Mönnink

100 jaar geleden

Arnhem Dam

Tussen twee delen van de Lauwersgracht, ter hoogte van de links achter de bomen zichtbare Sint Walburgiskerk, vormde de verbinding tussen Eusebiusbinnen- en buitensingel. Rechts de achterzijde van de huizen die aan de Korte Walstraat waren gelegen: in het hoekpand was het voor de oorlog het zeer bekende pension van de heer J.W. van Stralen. Van Insula Dei op het Walburgsplein is de voorgevel zichtbaar. Het spitsje is van de kapel van deze stichting aan de Korte Walstraat. Op de achtergrond enkele woonhuizen op de hoek van de Beekstraat en daarachter de grote of Eusebiuskerk.

Carillon.

Insula Dei Huize Kohlmann

T. 026 3697989

Bezoekadres Insula Dei:

Velperweg 139 6824HK ARNHEM

www.insuladei.nl

Bezoekadres Huize Kohlmann:

Beekstraat 40 681DW ARNHEM

Redactie

Liesbeth ter Elst, Claartje van Heerde,

Henny de Mönnink, Catharina van Ommen, Annet van Zeijst

Art direction, Fotografie, Ontwerp Cover en Opmaak:

Henny de Mönnink

Redigeren en Eindredacteur: Catharina van Ommen

Druk: Drukkerij HPC, Duiven

Klachtenfunctionaris Peter den Braber:

06 48131871 entjero@hotmail.com

Stichting Vrienden van Insula Dei en Huize Kohlmann

Postbus 9011

6800DN Arnhem

secretariaat@insuladei.nl

Bankgegevens:

IBAN NL88ABNA0848263006

Gegevens voor donatie Benaresfonds pater Frans Baartmans

Stichting Benaresfonds. www.benaresfonds.nl

Bankrekening: NL 39 ABNA 0400 236311. T.n.v. Nederlandse Regio van Mill Hill, Oosterbeek.

Dit o.v.v.: gift Stichting Benaresfonds.

U kunt er ook voor kiezen om vaste donateur te worden en een bedrag periodiek over te schrijven.

Niets uit deze uitgave mag, zonder uitdrukkelijke toestemming van Insula Dei Huize Kohlmann, gebruikt cq. vermenigvuldigd worden.

De redactie dankt iedereen voor zijn of haar bijdrage aan deze uitgave.

Tevens behoudt de redactie zich het recht voor tot inkorten, aanpassen of niet plaatsen van kopij zonder opgaaf van reden.

Insula Dei

Bezoekadres:
Velperweg 139
6824HK Arnhem

Postadres:
Postbus 9011
6800DN Arnhem
T. 026 369 79 89

E-mail: info@insuladei.nl
Site: insuladei.nl

Huize Kohlmann

Bezoekadres:
Beekstraat 40
6811DW Arnhem

Postadres:
Postbus 9011
6800DN Arnhem
T. 026 369 79 89

E-mail: info@insuladei.nl
Site: insuladei.nl